

Møte onsdag den 12. desember 2007 kl. 10

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n (nr. 32):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Barne- og likestillingsdepartementet, Kultur- og kirke departementet og Kunnskapsdepartementet (rammeområdene 2 og 3) (Budsjett-innst. S. nr. 2 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 og 6 (2007-2008))
2. Referat

Presidenten: Formannen i det russiske føderasjonsrådet, Sergey Mironov, er til stede her i dag sammen med sin delegasjon. Delegasjonen er på offisielt besøk i Norge. Vi håper delegasjonen får et fint opphold her, og at det bidrar til enda bedre forbindelse med Norge og mellom våre to parlamenter. – Velkommen skal dere være. (Applaus i salen).

Representantene Åse Gunhild Woie *Duesund* og Ulf *Leirstein*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. Det anses vedtatt.

På grunn av stort fravær fra Høyres stortingsgruppe i forbindelse med Petter Løviks begravelse vil presidenten foreslå at voteringene i saken på dagens kart utsettes til torsdag morgen.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidenten forslag. Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Barne- og likestillingsdepartementet, Kultur- og kirke departementet og Kunnskapsdepartementet (rammeområdene 2 og 3) (Budsjett-innst. S. nr. 2 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 og 6 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at debatten om budsjettinnstillingen deles i to, slik at man først behandler rammeområde 3, Kulturdepartementet, og deretter rammeområde 2, Barne- og likestillingsdepartementet.

Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at hver av debattene blir begrenset til 65 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter. I tillegg foreslås det at barne-

og likestillingsministeren og kunnskapsministeren gis en taletid på inntil 5 minutter hver under behandlingen av rammeområde 2, samt at kultur- og kirke ministeren gis en taletid på inntil 5 minutter under behandlingen av det første rammeområdet.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. Her kan presidenten opplyse at det blir gitt anledning til en treminuttersrunde etter hver av de to debattene.

Ingen innvendinger er kommet mot dette. – Det anses vedtatt.

Espen Johnsen (A) [10:04:38]: For aller første gong aukar vi kulturbudsjettet med over ein halv milliard kroner. 540 mill. kr i vekst til neste år er historisk. Aldri har kulturen fått ein større vekst. Vi er i rute med det vi har lovd. Vi følgjer opp, slik vi har sagt. På dei to åra vi har styrt, har vi auka kultursatsinga med over 1 milliard kr.

Vi meiner det er viktig fordi kulturen er viktig i seg sjølv, men også fordi han gjer oss rikare på opplevingar, tryggare på oss sjølve og skaper nødvendig debatt – i det heile bidreg til utvikling som vi ikkje kan greie oss utan.

Dei som tidlegare kritiserte regjeringsspartia for at vår vilje til å satse på kultur berre var snakk, at vi ikkje kom til å levere, har no måtta finne andre måtar å kritisere på. Det kan vi leve godt med, det opplevest ikkje spesielt truande. Vi er trygge på det prosjektet vi har sett i gang. Vi vil følgje opp også i åra som kjem. For Arbeidarpartiet og regjeringsspartia er Kulturløftet eit prosjekt, og eit program. Vi både løyver meir pengar til kulturfeltet og vi lyfter ulike delar av kulturen, slik vi har formulert det i Kulturløftet. Det er eit systematisk og planmessig arbeid, som svar på dei ønska og behova Kultur-Noreg har etterspurt i mange år.

Kultur er for oss ikkje ein salderingspost, det er ein vekstbransje. Også i år, som i tidlegare år, er vi konsekvente i forhold til dei 15 punkta Kulturløftet omhandlar.

I Kulturløftet seier vi at vi skal satse på norsk musikk. I budsjettet følgjer vi opp. Neste år får musikkfeltet ein vekst på over 60 mill. kr.

Vi seier at vi skal satse på scenekunst. I budsjettet aukar vi satsinga med over 100 nye mill. kr til opera, teater og dans. Vi seier at frivilligheita er ein berebjele i vårt samfunn, og følgjer opp i budsjettet med nesten 30 nye millionar kroner og nærare 40 mill. kr i avgiftslette for frivillige lag og organisasjonar. Og slik kunne eg fortsetje.

Dette er nokre eksempel på korleis vi følgjer opp det vi har sagt vi skal gjere – på område etter område. Andre frå Arbeidarpartiet vil i debatten kome nærare inn på ulike delar av budsjettet.

2008 skal vere eit markeringsår for kulturelt mangfald. Derfor aukar vi mangfaldsdimensjonen i budsjettet med fleire tital millionar kroner. Vi ønskjer eit år som skal setje spor etter seg på ein slik måte at endå fleire får moglegheit

til å oppleve, ta del i, eit større spekter av kulturelle aktivitetar og uttrykk.

Målet er å gjere kulturlivet meir tilgjengeleg, meir likeverdig og demokratisk både for aktørar og publikum. Vi treng derfor både strukturelle endringar og andre tiltak for å få det til. Vi har forventningar, og vi gleder oss til resultat – ikkje berre for 2008, men dei varige endringane som gjev eit meir mangfaldig kulturliv for oss alle.

Eg er trygg på at det vil bli vellykka – fordi det er ei bevisst politisk satsing, men også fordi det er stor vilje og interesse frå kulturlivet sjølv.

Det er planlagt fleire tusen prosjekt og tiltak, som alle i ei eller anna form kjem til å setje spor etter seg i Kultur-Noreg i form av meir mangfald, større breidd. Eit meir mangfaldig kulturliv, både i form av deltaking og uttrykk, er eit av tiltaka vi har satsa på i Kulturloftet, og som derfor blir følgt opp.

Eg ser at Framstegspartiet meiner det er ein trussel mot den norske kulturarven vår. Nei, det er ikkje det. Trussel mot kulturen og kulturarven er det når ein er seg sjølv nok, når ein berre vel det enkle og populære, når ein avgrensar mangfaldet, deltakinga og involveringa. Då blir kulturarven også fattig og snever. Det er det som er trusselen.

Arbeidarpartiet ønskjer ein styrkt kulturarv, eit sterkare kulturliv. Eit mangfaldsår er eit middel for å få det til. Vi følgjer opp vår plan, vi følgjer opp våre lovnader, og vi følgjer den lina vi har lagt. Det er ein tråd i det vi gjer.

Det kan ikkje seiast å vera tilfellet når det gjeld opposisjonen. Det er vanskeleg å sjå kva som er deira felles prosjekt, og det er vanskeleg å sjå kva dei vil i kulturpolitikken. Heile viljen til å satse på kultur er kanskje det tydelegaste – Framstegspartiet ønskjer å kutte i budsjettet med nesten 1 milliard kr over natta, noko som rammar teater, pop og rock, festivalar, film og ei heil rekkje andre tiltak.

Det same gjeld innanfor mediepolitikken, der Framstegspartiet og Høgre rammar mediemangfaldet drastisk, ikkje minst i distrikta, med sine forslag til kutt i pressestøtta, mens dei andre ønskjer å vidareføre ho. På same måten er det i spelpolitikken, der Kristeleg Folkeparti i realiteten set frivilligheita i ei milliardknipe, mens dei andre følgjer regjeringspartias politikk i det alt venslelege.

Framstegspartiet foreslår drastiske kutt når det gjeld Kulturrådet, mens andre opposisjonsparti meiner Kulturrådet er viktig og følgjer regjeringspartias line. Vi ser at Venstre ønskjer å kutte i kulturtilboda til dei eldre, medan dei andre er einige med regjeringspartia. Det er i det heile slik at opposisjonen ikkje evnar å samle seg om eit alternativ. Den avklaringa er veldig tydeleg i denne innstillinga.

Det budsjettet vi i dag skal vedta, kjem til å gje eit mangfaldig og sterkt kulturliv i 2008. Det er ein kulturnasjon verdig. Eg er glad vi er så godt i rute med det som er tidenes kultursatsing i Noreg.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:10:03]: Først vil jeg gå litt utenom manus.

Vi hørte representanten Johnsen kritisere kuttet Fremskrittspartiet foretar på kulturbudsjettet – og jeg vet at det kommer flere etterpå som vil gjøre det samme. Vi kan sette det litt i perspektiv. Hvis vi ser bort fra pressestøtten, som utgjør 200 mill. kr, kutter Fremskrittspartiet i budsjettet for 2008 tilsvarende økningen som kommer fra Regjeringen. Det er ikke mer enn det. I 2007, i 2006 og i 2005 levde kulturlivet godt.

Vi har riktignok en annen dreining på det, men å si at vi raserer kulturlivet, det synes jeg er å snakke med vel store bokstaver, særlig når vi ser dette i perspektiv. Vi reverserer det som Regjeringen har plussset på – verre er det ikke.

Jeg trenger ikke å si at Fremskrittspartiet har en kulturpolitikk. Hvis ikke de andre partiene har oppdaget det nå, kan de ikke laste oss for det.

Vår kulturpolitikk skiller seg fra de andres, ja det gjør den, og som representanten Johnsen var inne på, kan vi ikke samles om et kulturbudsjett. Men som i alle forhandlinger kan også dette være en del av forhandling når vi kommer i en annen posisjon, kanskje i 2009. Vår kulturpolitikk skiller seg som sagt fra alle andre – det gjør den – og vi har nok en annen tilnærming til de fleste kulturoppgaver enn de andre partiene. Og godt er det, ellers ville vi ha brukt tiden i budsjettdebatten til å skryte av hverandres kulturbudsjetter og kulturpolitikk, og ikke diskutere. Det kunne fort blitt en lite inspirerende debatt.

For Fremskrittspartiet er det fremdeles viktig at kulturlivet er fritt og uavhengig av politisk styring. Dessverre ser det ut for oss som om den politiske styringen stadig blir sterkere, og at det blir stadig viktigere hvor de ulike kulturtiltak som blir tilgodesett med ressurser, er lokalisert.

Dessuten velger statsråden nå, i tråd med det som tidligere var varslet, politisk å bestemme hvor mye de ulike sjangere skal få innenfor Kulturrådets rammer, også innenfor film. Dette er ikke i nærheten av hva jeg vil kalle et fritt og uavhengig kulturliv.

For en representant fra opposisjonen er det også trist å se hvordan kulturlivet til tider logrer for Kulturloftet og den sittende rød-grønne regjeringen. Det er ikke særlig stimulerende å sitte på høringer hvor enkelte organisasjoner og utøvere av kulturaktiviteter bruker tiden sin på å lovprise Regjeringen.

Det er mange, både i denne sal og i kulturlivet, som ser ut til å ha glemt at det faktisk var Fremskrittspartiets forslag som for noen år tilbake resulterte i 400 friske millioner kroner både til kultur og idrett da vi endret tippenøkelen.

Dette bringer meg over på det første temaet jeg har lyst til å snakke om. Det gjelder Norsk Tipping og den manglende oversikten over hvordan overskuddet derfra fordeles. Den fordelingen som er nå, er for så vidt grei for meg, men jeg var av den oppfatning at overskuddet fra Norsk Tipping skulle gå uavkortet til kultur og idrett. Man snakket da ikke om svære fondsavsetninger før overskuddet skulle fordeles og beregnes.

Norsk Tipping har så store fond at de helt uten videre kan gi 1 milliard kr til det frivillige Norge, noe som for så

vidt er helt på sin plass når de nå også får inntekter som de frivillige hadde tidligere, men som ikke stemmer helt med den oppfatning noen av oss har, om hvordan dette overskuddet skal fordeles. I tillegg har de brukt 1 milliard kr fra investeringsfondet sitt til å kjøpe automater for. Det blir mange millioner kroner som kunne gått til de frivillige lagene og organisasjonene, som da i stedet går inn i fondsavsetningen til Norsk Tipping.

Det andre punktet som jeg gjerne vil høre statsråden si noe om, er idretten. Idretten forvalter utrolige ressurser hvert år uten at Stortinget får kjennskap til hvordan fordelingen er, og hvor mye av disse midlene som går til barn og unge. Jeg har tidligere etterlyst en idrettsmelding, og da var, så vidt jeg husker, statsråden positiv til det. Men det kan hende at hukommelsen min spiller meg et lite puss, så jeg håper at statsråden sier noe om dette i sitt innlegg, fordi det er snakk om store beløp og at vi skal få en idrettspolitikk som favner alle. Idretten berører hundretusenvis av mennesker, både deltakere, støtteapparat, foreldre osv. Derfor er jeg fremdeles av den mening at vi hadde trengt en idrettsmelding, og jeg håper statsråden sier noe om det.

Det var de tingene det ikke stod noe om i budsjettet, så nå bør jeg vel gå over til det det handler om, nemlig kultur. Kultur er livsnødvendig, og det er en av pilarene som gir mennesker livskvalitet. Vi er ulike og har ulike behov og interesser, men ingen greier seg uten kultur.

Fremskrittspartiet ønsker seg ikke et sterkt subsidiert kulturliv, noe som går nokså tydelig fram av budsjettet vårt. Vi kutter, men for at det ikke skal være noen tvil: Det er ingen kutt som ikke har vært nøye vurdert. Der vi mener at vi ikke må røre poster, gjør vi det heller ikke.

Fremskrittspartiet ønsker seg en klar profil også på kulturbudsjettet. For enkelte, eller for alle andre partier, kan dette åpenbart virke latterlig og useriøst. Men tro meg, vi har en tanke med alt.

At vi ønsker at flest mulig kulturkroner skal komme flest mulig til gode, er vel ingen hemmelighet. Og at vi ønsker å gi signaler til kulturlivet om at de bør tenke nytt og kreativt også i forhold til hvor man skal få inntektene fra, er noe vi har sagt i mange år. Men det ser ut som om kulturlivet i Norge ønsker å bli «eid» og finansiert av staten, og at vi som brukere av kulturen i mindre utstrekning skal få lov til å velge hva vi vil se, høre og lese. Jeg tror ikke dette er noen god situasjon for kulturlivet på sikt, og ikke for oss som brukere heller. Kulturlivet mister sin troverdighet hos publikum når staten skal velge for oss, og publikum mister interessen. Derfor har vi i år, som vi har gjort tidligere år, kuttet i konkrete poster, men vi har opprettet fond som skal stimulere utøvende kunstnere i alle sjangere til både å markedsføre seg og samtidig forsøke å dreie pendelen fra statlig «ansatte» kunstnere, til mer frittstående kunstnere som forhåpentligvis vil ha tid til å være enda mer kreative, og ikke minst være selvstendig næringsdrivende.

Fremskrittspartiet mener at kulturpolitikken bør innrettes på en slik måte at kulturvirksomheter i større grad oppfattes og behandles som kulturnæringsvirksomheter. På den måten kan man få fram potensial innen kultursek-

toren både når det gjelder de kulturpolitiske målene og verdiskaping. Det finnes ikke noen iboende motsetning mellom kultur og næringspolitiske mål, de trekker faktisk i samme retning. Kultur og verdiskapende aktiviteter bidrar begge til samfunnets mangfoldighet og gagn. Å hevde at kulturpolitikk ikke dreier seg om næringspolitikk, er på mange måter et gufs fra en fortid da en opplyst elite skulle lære folk hva god kultur var. Dette er en holdning vi må bort fra. Folk må selv få lov til å bestemme hva slags og hvor mye kultur de ønsker. Vi mener at det har stor verdi at kultur og næringsliv møtes og lærer av hverandre. Det er ofte gjennom møter at gode ideer til samarbeid og ny kulturnæringsutvikling unngås. Slike ideer blir igjen til praktisk samarbeid og positive erfaringer og gir mer kultur til folk flest og næringsutvikling til glede for alle.

Vi ønsker også å stimulere barn og unge til å delta i ulike aktiviteter, og vi ønsker at det rike og varierte folkelige kulturlivet med appell til det brede lag av befolkningen bør få bedre kår. Derfor fremmer vi et forslag om et fond til frivillige og deltagende kulturaktiviteter tilsvarende som for kultur og næring.

I tillegg til det er det svært viktig for oss å ta vare på kulturarven vår. Nå ønsker dessverre ikke Stortinget en kulturkanon, som Fremskrittspartiet forslø, men vi er overbevist om at hadde den blitt vedtatt, hadde vi både fått fokusert på og fått en debatt om hva som er kulturarven vår.

Det som derimot har skjedd, er jo at små og store kanoner har dukket opp i ulike sammenhenger. Folk vil ha kulturkanoner, men politikerne vil ikke – noe som for så vidt heller ikke er noen overraskelse.

Jeg har lest at Mangfoldsåret 2008 har fått totalt 36 mill. kr. Det er mye penger når vi allerede har et stort mangfold innenfor det norske kulturlivet. Mange har nok svært store forventninger til dette mangfoldsåret, det har man kunnet lese mye om i mediene. Jeg kunne være fristet til å spørre statsråden hva han tenker seg. Skal man støtte allerede eksisterende tiltak? Skal man opprette nye?

Det er ikke klart for meg i alle fall hvordan man har tenkt å bruke disse 36 mill. kr. Jeg er simpelthen bare litt bekymret for at disse nye friske midlene skal brukes på eksisterende tiltak, altså slik at de går foran andre i prosjektmiddelen.

Jeg kunne stått her og diskutert enkeltposter på budsjettet – enkeltposter som Fremskrittspartiet gjerne vil løfte opp og frem, men så lenge det er et annet flertall, uten Fremskrittspartiet, i denne sal, virker det nærmest mot sin hensikt, for vi vil ikke skape forventninger ute i Kultur-Norge uten at vi kan gjennomføre de tingene vi lover, så det får vi komme tilbake til den dagen vi kommer i regjering.

Jeg vil avslutningsvis ta opp våre forslag og varsle at vi stemmer imot budsjettinnstillingen.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har tatt opp de forslag hun refererte til.

Olemic Thommessen (H) [10:22:05]: Også i år har vi fått et kulturbudsjett som har karakter av å være et ge-

nerelt løft. I år som i fjor er det bred enighet om satsingen. Høyre følger hovedtrekkene i bevilgningene. Vi kutter i produksjonsstøtten til avisene, og vi bruker vel 30 mill. kr til noen ekstra satsinger.

Sett i lys av at Norge har vedtatt UNESCOs konvensjon om immateriell kulturarv og den generelle oppjusteringen som skjer på kulturbudsjettet, synes vi det er påfallende at folkekulturen har kommet så vidt dårlig ut. Dette er et felt som har vist evne til fornyelse, og som lett kan stimuleres gjennom godt innarbeidede organisasjoner. Her ligger viktige prosjekter som Noregs Ungdomslags folkedanssatsing, «Bygda dansar», Folkelarm og Den Norske Folkemusikkscena – for å nevne noe. Her er det på tide med et løft utover det vi har sett så langt.

Et annet felt som Høyre vil satse mer på, er ABM-feltet, som også er et tilbakevendende tema. Høyre mener det nå er viktig å øke oppmerksomheten på bibliotek- og arkivdelen på dette området. Sammen med Høyres fraksjon i utdanningskomiteen foreslår vi 5 mill. kr på henholdsvis vårt budsjett og utdanningsbudsjettet, altså til sammen 10 mill. kr, til et samarbeidsprosjekt mellom bibliotekene innenfor utdanningsområdet og kulturområdet. Her er opparbeidet atskillig kompetanse i forbindelse med forsøksvirksomhet. En praktisk anlagt konsolidering vil kunne gi en betydelig oppgradering av bibliotekfeltet som helhet.

Arkivene er et felt der vi dessverre – må jeg si – er bekymret. En sak er at digitalisering er en krevende oppgave som det ikke er særlige midler til utover til de store statlige institusjonene. Et annet og mer akutt problem er at også papirarkivene mange steder er i svært dårlig forfatning, og at private arkiver mange steder mangler muligheter for deponering. Dette gjelder ikke minst bedriftsarkiver. Høyre har foreslått en ekstra bevilgning til Landslaget for lokal- og privatarkiv, med sikte på å styrke dette arbeidet landet over.

Et tredje område der vi ønsker en sterkere satsing, er det frie feltet innenfor scenekunst og musikkensembler. Her har det vært en positiv – jeg vil si veldig positiv – utvikling, i forbindelse med at man i fjor opprettet «tilskuddsposten» for de frie gruppene i Norsk kulturfond. Litt skuffende er det at den posten i år ikke er fulgt opp med et beløp som gjør at man fyller denne postens hensikt. Høyre mener de frie gruppene og ensemblene er blant de viktigste vekstområdene for kunstnerisk mangfold. Vi mener på generelt grunnlag at disse feltene bør prioriteres, noe vi på forskjellige måter har fulgt opp i vårt budsjettforslag.

Leser man budsjettproposisjonen, ser man at «mangfold» har blitt et mantra for Regjeringen i kulturpolitikken. I utgangspunktet er dette noe som klinger godt i Høyres ører. Men når vi ser politikken som føres, synker dessverre entusiasmen ganske raskt, for er egentlig premisse for mangfold noe mer enn en festformulering? Høyre mener den viktigste forutsetningen for mangfold er at bredden av beslutningstagere og finansieringskilder i kulturlivet er størst mulig. Under de årlige budsjettdebattene har Høyre påpekt viktigheten av at statlige tilskudd til kulturlivet holdes opp mot hensynet til kulturlivets inte-

gritet og behovet for fornyelse og mangfold. Vi ønsker flere aktører og andre grep. Ett grep er oppbygging av en bredt anlagt kultur- og næringslivsorganisasjon, gjerne med utgangspunkt i Forum for Kultur og Næringsliv.

Dessverre ser vi nå en politikk fra Regjeringens side der den politiske styringen blir stadig mer synlig. Dette kommer til uttrykk på flere måter. Ønsket om mindre byråkrati er i utgangspunktet prisverdig. Spørsmålet blir bare om rasjonalisering gjennom sammenslåinger gir maktkonsentrasjon som resultat.

Høyre hilser Løken-utvalget velkommen. Vi mener ønsket om maktspredning må være utvalgets oppgave å vurdere, ikke bare hva som er de mest rasjonelle løsningene ut fra et økonomisk synspunkt.

Grepene som ble gjort gjennom filmmeldingen, er et eksempel til ettertanke. Det nye filmfondet konsentrerer makt inn i et lite fagmiljø, der nettverkene blir temmelig trange. Det er heller ingen signaler om at de regionale miljøene skal bygges opp som en motvekt til maktkonsentrasjonen i Oslo. Den samme tendensen ser vi i forhold til en stadig sterkere politisk styring av Norsk kulturfond. Årets deling av 55-posten fører naturlig til en mer detaljert tilnærming, og statsrådets nokså utilslørte diktering av Kulturrådet, eksempelvis i forbindelse med fjorårets Jo Strømgren-post, viser en utvikling i samme retning. Kanskje er det på tide å gjøre noe med Norsk kulturråd, men vi kunne kanskje vente til Løken-utvalget hadde sagt sitt, slik at dette kunne håndteres på en helhetlig måte. Nå gir det bare signaler om ønske og vilje til sterkere styring, ikke maktspredning, slik Høyre ønsker.

En annen etter hvert ganske påtrengende problemstilling i forhold til mangfold, er hva Regjeringen konkret legger i begrepet. Ut fra Regjeringens tilnærming gjennom eksempler og omtale av Mangfoldsåret, er det tydelig at man i hovedsak tenker på hvordan nye landsmenn, fortrinnsvis fra ikke-europeiske land, tar del i kulturlivet, altså et tydelig integreringsperspektiv. Integrering er viktig. Bidrag fra mennesker med et annet kulturelt ståsted er en berikelse vi skal ta med oss. Spørsmålet er om et utropt mangfoldsår er en hensiktsmessig innfallsvinkel og om integreringspolitisk begrunnede tiltak er et anliggende for Kulturdepartementet.

Høyre mener kulturer fra andre himmelstrøk bør finne sine egne veier inn i møtet med det norske. Vi ønsker å bygge på de initiativene som springer ut fra innvandrer miljøene selv, og vil gjennom positive virkemidler – ikke pålegg og statlige instruksjoner – legge til rette for gode møteplasser og felles arenaer. Det flerkulturelle kulturhuset i Drammen er et godt eksempel på dette. I stedet har vi fått en litt påtatt prosess, der kulturinstitusjonene kompromiser seg frem til løsninger – senest Oslo Nye Teater, som sliter med å finne kvalifiserte aktører. Men de bør legge seg i selen for å levere, for skal vi tro våre egne øyne og intervjuet med statsråd Giske i Klassekampen, må jo institusjonene levere i repertoaret for ikke å bli straffet i senere års budsjett. Statsråden skal evaluere innsatsen – og jeg er spent på etter hvilke kriterier.

Da vi behandlet saken om mangfoldsåret her i Stortinget, advarte Høyre mot de instrumentelle overtonene den-

ne saken hadde. Det har siden vist seg at det var god grunn til advarselen. Mangfoldsåret er ikke fulgt opp med økonomi som står i stil til det ambisjonsnivået Regjeringen har lagt inn i dette prosjektet. I stedet er prosjektet effektivt gjennom klare føringer for kulturlivet om å stille opp på Regjeringens politisk korrekte integreringsprosjekt. Her har man via tildelingsbrev, møter, forventninger gjennom presse og foredrag, samt klare signaler gitt i årets budsjettproposisjon, instruert det offentlig finansierte kulturlivet i Norge om å stille opp. Innsatsen skal evalueres, og evalueringen vil bli husket ved senere budsjettbehandlinger. Dette er – om formålet er aldri så godt – ren instrumentalisme.

Mangfoldsåret kommer som en slags politisk konklusjon på en utvikling de fleste av oss har vært med på siden 1980-tallet. Kulturlivets organisering er som følge av en villet politikk bygget opp pyramidalt med stadig mer effektive og strømlinjeformede kommunikasjonskanaler inn til Kulturdepartementets ledelse. Målet har hele tiden vært å styrke kulturlivet. Ingen tenkte seg vel at makt og påvirkning også skulle gå den andre veien – fra makten og ut i kulturlivet selv.

Alt ligger nå til rette, slik at statens lune hånd kan drysse penger og lede innholdsmessig an med felles mobilisering om Regjeringens politiske prioriteringer. Man bestemmer at film skal drive med likestilling, man bestemmer at et samlet kulturliv skal drive med integrering, man kartlegger i frivillighetsmeldingen hvordan det frivillige kan bidra til å nå målene på Regjeringens forskjellige programområder. Kort sagt – vi ser det ingen trodde, vi ser tydelige konturer av en villet instrumentell kulturpolitikk. Dette er etter Høyres syn det motsatte av en mangfoldspolitikk.

For å slutte der jeg startet – det er enighet om å satse på et økt kulturbudsjett. Høyre står bak Regjeringen i forhold til en økt satsing, og det gjør vi i tråd med de signaler vi gav i forbindelse med kulturmeldingen for noen år siden. Men vi bifaller ikke premissene, og vi mener at kulturpolitikken må bygges etter en helt annen kurs enn den vi nå ser bildet av.

May Hansen (SV) [10:32:23]: SV er meget glad for Regjeringas historiske satsing på kultur. Ingen tidligere regjering har brukt så mye penger på kultur, og i år har vi for første gang en økning på over 1/2 milliard kr på statsbudsjettet. Det er bare å si hurra.

Grunnlaget for Regjeringas kultursatsing er lagt gjennom Kulturloftets mål om at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014. Dette har vært et av SVs forslag i våre alternative kulturbudsjett i mange, mange år, og det føles godt å få være med på å få dette løftet på plass.

Satsing på kultur betyr flere arbeidsplasser, integrering, fattigdomsbekjempelse, helse, livskvalitet, læring og næringsutvikling. Men kulturpolitikken må respektere kunstens og kulturens egenverdi, samtidig som vi gjennom et kulturloft også bidrar til å nå andre samfunns mål.

Kulturpolitikken viktigste oppgave er å legge til rette for et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske ut-

trykk. Dette blir spesielt viktig når vi nå går inn i mangfoldsåret i 2008.

Et prioritert mål i kulturpolitikken er å sikre at alle får tilgang til kunst- og kulturopplevelser, samt å sørge for at muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur ikke er avhengig av geografiske eller sosiale skillelinjer. SV vil understreke at det for framtida betyr at vi i større grad må se på den fylkesvise fordelinga av statlige kulturmidler. Det er i dag store forskjeller i bevilgning pr. innbygger. Dette har sin naturlige forklaring i at noen fylker har flere store og tunge institusjoner enn andre, men skal vi få til en satsing på kultur over hele landet, er det viktig at det blir satsset på nye etableringer og nye uttrykk i de deler av landet som får lite kulturkroner pr. innbygger.

Et annet moment er likestillingsperspektivet i kulturpolitikken. Vi er kommet et godt stykke på vei, med en kulturminister som har vært villig til å løfte fram likestillingsspørsmålene i kulturpolitikken. Men vi har en lang vei å gå – i alt fra opptak ved studier til roller for eldre kvinnelige skuespillere.

Det er viktig for mangfoldet, uttrykket og opplevelsen at begge kjønn er representert i norsk kulturliv, og SV er glad for at det er et mål for Regjeringa å sørge for like vilkår for kvinner og menn også innafor kulturfeltet.

Det er viktig å skape gode arbeidsvilkår for kunstnere og kulturarbeidere. Det er nødvendig for den kunstneriske friheten og for at mangfoldet sikres. Det betyr også mye for rekrutteringa av unge kunstnere. Det er også viktig å sikre opphavsmenns og utøveres rettigheter på kulturfeltet.

De nasjonale og regionale kulturinstitusjonene er viktige kulturformidlere, men det er også ekstremt viktig at de frie gruppene på scenekunstheltet får sikre og forutsigbare rammevilkår.

Norge er et lite språkområde, og det norske språket er under konstant press. Det er derfor behov for en offensiv språkpolitikk, slik at norsk forblir det foretrukne språket i alle deler av norsk samfunnsliv.

Det offentlige har et spesielt ansvar for å ta vare på kulturområder som har verdier utover en rent kommersiell appell. Markedet kan ikke alene sikre tilstrekkelig kvalitet, nyskaping og mangfold innafor kulturlivet.

Til slutt vil jeg understreke at satsinga på barn og unge er vesentlig for at vi i et framtidsperspektiv skal kunne rekruttere nye kunstnere og, ikke minst, utvikle nye kunst- og kulturuttrykk. Satsinger som kulturskolen og Den kulturelle skolesekken er viktige i den sammenheng. Barn og unge får gjennom disse aktivitetene opplæring i å bli kreative og dyktige kunst- og kulturbrukere, og ikke minst utøvere. Derfor er det så viktig at disse tilbudene utvikles og blir et tilbud til alle barn.

Jeg gleder meg og ser fram til Mangfoldsåret i 2008 og håper at kulturinstitusjoner over hele landet har barn- og unge-perspektivet i tankene i Mangfoldsåret.

Ola T. Lånke (KrF) [10:37:40]: La meg starte med å si at Kristelig Folkeparti ser forslaget til kulturbudsjett for neste år i all hovedsak som et godt forslag til budsjett. Økte bevilgninger til mange gode formål er bra. Enkelte

tiltak, må medgis, er av særlig betydning for Kristelig Folkeparti. Disse skulle vi så gjerne ha styrket ytterligere. Derfor foreslo vi også å øke rammeområde 3 med 16 mill. kr utover Regjeringens forslag i forbindelse med behandlingen av finansinnstillingen.

I tillegg foreslo vi å øke bevilgningene til kulturtiltak under Utenriksdepartementets område med ytterligere 10 mill. kr, samtidig som vi foreslo 4,5 mill. kr ekstra på ramme 16 under Kultur- og kirke departementet, slik at Kirkens kulturarbeid kunne gis et løft – dette i tråd med vårt alternative statsbudsjett, som naturligvis ikke fikk flertall.

Det er ingen grunn til å sørge over at bevilgningene til kultursektoren øker. Men med økte overføringer aktualiseres også viktige spørsmål knyttet til statlig styring og kulturlivets autonomi.

For Kristelig Folkeparti er det viktig at vi har et kulturliv som stimulerer til kreativitet og nyskaping. Den offentlige kulturinnsatsen skal bidra til et mangfoldig tilbud som er tilgjengelig over hele landet. Tilstrekkelig offentlig støtte er nødvendig for å stimulere til et vitalt kulturliv. Den offentlige kulturdebatten preges derfor mye av hva som er såkalt tilstrekkelig støtte. Like viktig er det likevel hvordan denne støtten fordeles, og hvilke føringer som blir lagt fra myndighetenes side på overføringene.

Jeg kan i denne sammenheng ikke fri meg fra en viss bekymring for hvordan pengeoverføringer nå blir brukt til å styre kulturlivet i retning av Regjeringens politiske mål. Det har vært vanlig å framheve at kunst og kultur bør få utøves fritt og ubundet, uten myndighetsdiktatur og politiske pålegg. Statens oppgave er å være tilrettelegger. Slik kan kunstens og kulturens egenverdi og autonomi best ivaretas. En forutsetning for et levende kulturliv er at institusjoner og organisasjoner har tilstrekkelig frihet til å ivareta sitt verdigrunnlag og sin sjangerkompetanse.

Dessverre har vi i det siste sett forsøk på uheldig maktutøvelse fra Regjeringens side. I forbindelse med Mangfoldsåret, som også representanten Olemic Thommessen var sterkt inne på, har departementet bevilget direkte pengestøtte til ulike institusjoner, til sammen 36 mill. kr. Så har statsråd Giske fortalt i Klassekampen 4. desember at institusjonene vil bli evaluert etter 2008, bl.a. med utgangspunkt i hvordan de har bidratt til å arbeide for kulturelt mangfold i 2008, og at det så igjen vil få konsekvenser for budsjettene i 2009 og 2010.

Kristelig Folkeparti har ingenting imot Mangfoldsåret 2008, heller ikke at det bevilges penger til dette – tvert imot. Men slik jeg leser dette, trues det nærmest med straff i de påfølgende år med bakgrunn i hvordan institusjonene bidrog til Mangfoldsåret, og da går det for langt. Slik kan vi ikke ha det. Myndighetene må ha den tillit til institusjonene at de selv kan bruke sin kreativitet til å utforme sitt eget program for Mangfoldsåret.

Et annet eksempel på det samme finner vi i forbindelse med at Trondheim Jazzorkester kom inn på fast post på statsbudsjettet fra 2007. Ifølge nettstedet Ballade den 16. november 2007 har statsråd Giske kommet med tydelige krav til orkesteret når det nå oppnår stabilitet og forutsigbarhet i finansieringen. Disse kravene berører ifølge Ballade

«overordnede mål i den rød-grønne regjeringens politikk, og griper rett inn i besetningen og programmeringen til TJO; kjønnsmessig likestilling og kulturelt mangfold».

Helt uhørt!

Med bakgrunn i det jeg har sagt, vil jeg legge innover statsråden at han i tiden som kommer, sørger for å ta bedre vare på kulturlivets autonomi og videreutvikle dens infrastruktur. Vi trenger sterke og vitale sjangerorganisasjoner, og vi trenger institusjoner som genererer kunstnerisk aktivitet ut fra egne faglige forutsetninger.

Som nevnt har Kristelig Folkeparti i sitt alternative kulturbudsjett foreslått å øke rammene i forhold til Regjeringens. Stikkordsmessig kan jeg bare til slutt nevne at vi innenfor denne rammen har prioritert følgende: aktivitetsstøtte til kor med 1 mill. kr. Frivilligheten styrkes, særlig når det gjelder barn og unge på lokalt nivå. Vi foreslår 2,5 mill. kr mer til Frifond. Støtten til arkiv-, bibliotek- og museumsformål økes med 5,5 mill. kr – for å nevne noe av det viktigste.

Tiden tillater meg ikke å gå videre på det. Jeg vil bare avslutte med å ta opp de forslag som Kristelig Folkeparti har fremmet i innstillingen både alene og sammen med andre partier, forslag som til nå ikke er tatt opp.

Presidenten: Representanten Ola T. Lånke har tatt opp de forslag han viste til.

Magnhild Eia (Sp) [10:43:12]: Senterpartiet har alltid hatt høye ambisjoner for kulturpolitikken. Med kulturbudsjettet for 2008 setter Regjeringen nok et økonomisk utropstegn ved satsingen på kultur, idrett og frivillighet.

For kultursektoren har nok lesing av de årlige budsjettproposisjonene ofte gitt en følelse av at en «holdes med godt snakk». Volumet på hederlig omtale og beskrivelsen av sektorens betydning har heller sjelden stått i forhold til de faktiske bevilgningsforslag.

En økning av Kultur- og kirke departementets totale budsjett for 2008 med over en halv milliard kroner er derfor ikke bare historisk høyt, det er også et uttrykk for at de tre regjeringspartiene felles prioriterer kulturfeltet opp i budsjettets elitedivisjon. Det innebærer at en faktisk følger opp de forventningene og forpliktelsene som er definert i Kulturloftet.

Med budsjettet for 2008 er Regjeringen godt i rute med oppfølgingen av Kulturloftet. Men selv om en halv milliard kroner er formidabelt i kultursammenheng, er regjeringspartiene samtidig oppmerksom på de høye forventningene som sektoren har for de respektive tilskudd og sjangerområder. Det vil derfor ikke være mulig å innfri alle ønsker og forventninger allerede ved halvgått løp i stortingsperioden.

Regjeringen har selv spent buen høyt, noe jeg tror i seg selv virker vitaliserende på sektoren. Og selv om enkelte ikke har fått innfridd sine forhåpninger til 2008-budsjettet, er jeg rimelig sikker på å få forståelse for nødvendigheten av å prioritere opp enkelte områder foran andre i ett enkelt budsjettår. At enkelte institusjoner og organisasjoner uttrykker skuffelse, tolker jeg derfor mer som en posi-

tiv utålmodighet og stor forventning til Regjeringens kulturpolitikk.

Det er vanskelig å trekke fram enkelte tiltak framfor andre i et kort innlegg. Allikevel vil jeg på vegne av Senterpartiet spesielt rette oppmerksomheten mot budsjettets satsing på frivillighetsformål. Uten å forskuttere neste ukes debatt om frivillighetsmeldingen er det spesielt gledelig at Regjeringen allerede i budsjettet for 2008 økonomisk innfrir flere av de tiltak som er varslet i meldingen. Regjeringen gir i budsjettet et konkret håndslag til frivillig sektor i form av en økning på drøye 24 mill. kr over kulturbudsjettet.

I tillegg innebærer budsjettet også avgiftslettelser i størrelsesorden 40 mill. kr. Beløpsgrensen for fritak for lønnsoppgaveplikt og forskuddstrekk doubles, og nedre grense for frivillige organisasjoners plikt til å betale arbeidsgiveravgift heves med 50 pst.

Det siste oppleves nærmest som en personlig seier for meg, fordi jeg i egenskap av politisk rådgiver i Kommunal- og regionaldepartementet i fjor var en av dem som formidlet et eksempel fra en organisasjon i Egersund og øvde påtrykk overfor finansfraksjonen. Ordningen var ikke justert på ti år.

Dette er tiltak som vil ha en økonomisk betydning for den enkelte organisasjon og de mange frivillige som årlig mottar en liten godtgjørelse for de tusenvis av timer som nedlegges til glede for andre. Men justeringene vil også gi en gevinst i form av redusert byråkrati internt i organisasjonene, noe som i seg selv oppleves tyngende.

Tilskudd til etablering av frivillighetssentraler, styrking av Frifond, økning i tilskuddsordningen for kjøp av musikkinstrumenter til skolekorps samt styrking av tilskudd til øvingslokaler er alle eksempler på Regjeringens fokus på å bedre rammebetingelsene for den lokale frivilligheten og kulturaktiviteter på grasrotplan.

Styrking av det norske språket for å demme opp for ytre press er definert som et eget satsingspunkt i Kulturløftet. Ikke minst gjelder dette posisjonen til nynorsk både i skrift og tale. For Senterpartiet har det derfor vært viktig å adressere denne utfordringen i budsjettet for 2008. Konkret kommer dette til uttrykk gjennom en «nynorskpakke» som inneholder en styrking av institusjoner som fremmer og utvikler bruken av nynorsk. Ikke minst gjelder dette Det Norske Teatret og Nynorsk Kultursentrum, som vil motta friske penger i 2008. I tillegg er det prioritert økte midler til både støtteordningen for utgivelse av nynorsk litteratur, Noregs Mållag og ordbokprosjektet, som over tolv bind bl.a. skal dokumentere nynorskens framvekst og utvikling.

Konkrete løfter følges opp med konkrete bevilgningsøkninger. Med statsbudsjettet for 2008 forsterker derfor denne regjeringen ytterligere det økonomiske fundamentet som kulturpolitikken hviler på, og som framover vil gi vekstmuligheter som kultursektoren i sum vil vokse på.

Trine Skei Grande (V) [10:48:13]: Venstre mener at Regjeringa har fått til mange fine påplussinger på kultur som det også er bred enighet om. Men hvis vi skulle lage en liste over hvem det er som bevilger mest til kultur,

kommer Regjeringa bare til å slå Fremskrittspartiet, som er nederst. Jeg skal ikke dvele så mye ved summen av Venstres påplussinger på alle budsjetter, slik Kristelig Folkeparti gjorde rede for når det gjaldt dem, men Venstres alternative budsjett ligger på mellom 300 og 400 mill. kr mer på kultur.

Det er tre ting vi har ønsket å løfte. Det første går på folkekultur, kulturminnevern og hele det fagfeltet. Vi har nå fått en scene for folkemusikk, men at vi har fått det, betyr ikke at vi kan slappe av på alle de andre områdene. Det betyr snarere tvert imot at man bør prioritere alle prosjekter fra organisasjonslivet når det gjelder folkekultur og folkemusikk, men også arkivene våre og de prosjektene som handler om formidling, sånn som «Bygda dansar».

På kulturminnefeltet synes Venstre det er viktig å prioritere de små håndverksfagene, og har gjort det i sitt budsjett. Vi er engstelig for at vi får et kulturminnear som ikke blir planlagt på skikkelig vis, og ikke kommer til å få den effekten man ønsker, og vi har prioritert det med 4 mill. kr ekstra. Vi har lagt inn 200 mill. kr ekstra til fondet på det området.

Vår andre satsing går på museum, der vi nå har bygd opp et etterslep lenge, og jeg hadde egentlig forventet at en regjering med all verdens penger hadde mulighet til også å ta igjen etterslepet på museumssektoren. Det har man gjort i Venstres alternative budsjett.

Den tredje satsingen vår går på litteratur og bibliotek. Vi ønsker å utvide innkjøpsordninga, vi ønsker også å sette i gang en del prosjekter, og vi er veldig engstelige fordi statsråden, sjøl om han har varslet en melding om bibliotek, også har varslet at forventningene på biblioteksektoren er urealistiske. Med Venstres budsjett viser vi hvordan vi kan imøtekomme det.

På litteratursiden ellers har vi prioritert de store jubileene knyttet til Hamsun og Bjørnson, men sikrer også at vi får beholde de viktige kulturinstitusjonene lokalt, som er de små, lokale bokhandlene, som har blitt strupt av Regjeringa på grunn av skolebokordninga og andre ordninger som svekker dem veldig. Men vi syns også det er viktig å ha ambisjoner på vegne av de sentre vi har rundt omkring. Nå var påplussingene fine, men vi er bekymret for utviklinga knyttet til Garborg-senteret, og jeg er også litt engstelig fordi regjeringspartiene ikke har ønsket å støtte vår merknad på det området.

Så er det et stort skille her i salen mellom det instrumentelle synet på kultur og synet på den frie kulturen. Det har kommet veldig godt til syne i dette statsbudsjettet. Spesielt er det styringa knyttet til Mangfoldsåret som har skremt oss litt. Det er faktisk slik at det som vi trodde var Kulturløftet, egentlig viser seg å være Mangfoldsåret. Man trodde at det var Kulturløftet som skulle føre til påplussinger, men ifølge Regjeringa er det Mangfoldsåret som fører til påplussinger. Det blir også litt skremmende for de institusjonene, for det betyr at de ikke har fått et løft, men at det kan se ut som en engangsbevilgning knyttet til Mangfoldsåret, og ikke et generelt løft, som er det som er ønsket, i hvert fall av de andre partiene. Mangfoldsåret mener Venstre er viktig. Vi mener at det skulle vært brukt som en anledning for oss til å løfte spesielt de

flerkulturelle institusjonene. Det gjør vi i vårt alternative budsjett ved å gi 1 mill. kr mer til Du store verden!, 1 mill. kr mer til CAK, 1,5 mill. kr mer til Mela, 1,5 mill. kr mer til Nordic Black Theatre, 1 mill. kr mer til Cosmopolite og 1 mill. kr mer til Utrop. Vi mener at man også bør være drivkraft for å få gjennom «Snelda», som et prosjekt som kunne blitt en virkelig påle etter et mangfoldsår på akkurat dette feltet.

I tillegg går vi inn og støtter kunstfagene innen høyere utdanning. Vi gir støtte til 50 nye arbeidsstipend. Vi støtter også alle de institusjonene som vi ser sakke akterut, slik som Haugesund teater og det klassiske musikkfeltet i Nord-Norge. Vi ønsker å satse på Kunstbanken ved Hedmark Kunstsenter og utvikle den som performance art-arena, og vi ønsker å gi mer støtte til den frie scenekunsten.

Vi støtter ikke svære byråkratiske prosjekter, og vi ble litt skremt da vi begynte å gå inn i arbeidet i forbindelse med Den kulturelle spaserstokken, der det ser ut som om en tredjedel av det som bevilges, først og fremst bevilges til byråkratisk behandling av søknader og skriving av søknader for søkere. Vi ønsker de pengene ut til kultur til de eldre.

Presidenten: Vil representanten Skei Grande ta opp forslaget?

Trine Skei Grande (V) (fra salen): Ja, da tar jeg opp Venstres forslag.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har tatt opp de forslag hun refererte til.

Statsråd Trond Giske [10:53:38]: Etter regjeringsskiftet i 2005 har vi fått et paradigmeskifte i kultursatsingen i Norge. Mens den gjennomsnittlige økningen på kulturbudsjettet i årene 2001–2005 var beskjeden, har vi nå en formidabel satsing. Men paradigmeskiftet gjelder ikke bare kroner og øre. Det gjelder tydeligvis også de borgerlige partienes, minus Fremskrittspartiet, innstilling til kultur. Mens kulturen ikke ble satset på mens Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre satt i regjering, er det nå også hos dem toner som lyder annerledes enn da. Det er positivt. Det skal vi glede oss over.

Det betyr at det er bred støtte for Regjeringens formidable satsing på kultur – med 40 mill. kr mer til film, med et kjempeløft for rocken, med en fabelaktig satsing på operaen som neste år skal åpne sitt nye bygg i Bjørvika, styrking av musikk, styrking av billedkunst, styrking av litteratur og bibliotekene. Museene kan også kalles budsjettvinnere i år med 65 mill. kr i økning.

Regjeringen er opptatt av at kulturen skal være til glede for alle. Derfor bevilger vi også penger til Den kulturelle spaserstokken, en økning på 5 mill. kr fra i fjor, slik at vi sikrer at enda flere eldre får et kulturtilbud som er tilpasset dem. Samtidig foreslår vi at vi styrker satsingen på barn og unge, bl.a. gjennom Den kulturelle skolesekken. Dette er ikke en instrumentell tilnærming til kulturpolitikk. Dette er kulturpolitikk. Det er det overordnede målet

om at alle skal kunne ta del i kulturaktiviteter og kulturopplevelser, som er kjernen i vår kulturpolitikk. Å si at dette er instrumentell tenkning, er å abdisere som kulturpolitikere. Det er å si at vi ikke bryr oss om hvorvidt alle skal få ta del i kulturlivet eller ikke. Det har ingen ting med instrumentell tenkning å gjøre. Det har med en visjon for samfunnet å gjøre, og den visjonen omfatter også kulturlivet.

For så vidt skal man ta det som en glede at den eneste alvorlige innvendingen man har mot kulturbudsjettet, er dette såkalte instrumentelle grepet eller tenkningen som man mener Regjeringen står for. Men prinsipiell kan den neppe kalles, denne kritikken. Ta Mangfoldsåret som eksempel. Ønsker vi som kulturpolitikere, som samfunns-mennesker, som antakelig var det som drev oss til å stille til valg til denne salen, at vi skal få et samfunn hvor alle kan komme med sine kulturuttrykk, der mangfoldet kan utfolde seg, at vi skal skape et samfunn hvor vi setter pris på mangfoldet, og ikke får en nedsetting? Ja, det mener jeg at vi som kulturpolitikere skal gå inn for.

Spørsmålet er: Skal vi da samtidig som kulturpolitikere ta noen grep som gjør at dette blir en realitet? Skal vi bruke de kulturpolitiske virkemidlene vi har, til å oppnå det, eller skal vi si: nei, vi sender en sjekk, og så krysser vi fingrene og håper at det går bra. Det er det opposisjonen inviterer til, når de sier at vi ikke skal stille som krav til institusjoner som får fast støtte, at de skal ha et mangfoldsperspektiv. Mest oppsiktsvekkende er det når en så erfaren kulturpolitiker som Lånke sier at det er rystende å høre at statsråden skal evaluere institusjonenes mangfoldssatsing. Vel, også i de periodene da Kristelig Folkeparti hadde kulturministeren, stilte man krav til satsing på barn og unge, til publikumsopplutning, til turnévirkosomhet og en rekke andre ting, som jeg går ut fra ble evaluert hvert eneste år, og som så i neste rekke la grunnlaget for framtidige bevilgninger. Det må jo være et slags system for hvem som får støtte innenfor kulturlivet.

Jeg synes også det er synd at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ikke støtter det som Regjeringen foreslår når det gjelder omlegging av budsjetttrutinene. Når vi inviterer Stortinget til å foreta hovedfordelingen til Norsk kulturråd, er det en demokratisering, for det ble ikke gjort av Norsk kulturråd før. Det ble gjort av Regjeringen i statsråd. Det er en flytting av makt fra det møtet som foregår på Slottet hver fredag, til denne sal. At et parti som lanserte begrepet «All makt i denne sal», går imot det, er for meg oppsiktsvekkende. Dette styrker diskusjonen om kulturbudsjettet. Det styrker innsikten i kulturbudsjettet. Det styrker kunstneres og kulturarbeideres mulighet til å påvirke kulturbudsjettet, og det styrker Stortingets makt over kulturbudsjettet. Det er det veldig merkelig at ikke et samstemt storting slutter seg til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:58:56]: Det går et lite gufs nedover ryggraden på meg når jeg hører argumentasjonen som statsråden kommer med for på en måte å kunne godkjenne politisk styring av kulturen.

Politisk bestemme deler av Kulturrådets ressurser, politisk bestemme bruken av midlene i det nye filminstituttet, politisk bestemme, eventuelt også sanksjonere, deler av kulturlivet i forbindelse med bruken av Mangfoldsårets ressurser og ikke minst gripe inn og også overstyre lokale tiltak, som f.eks. operaen i Bergen – mener statsråden at dette er et fritt og uavhengig kulturliv?

Statsråd Trond Giske [10:59:45]: Jeg mener at et fritt og uavhengig kulturliv kombineres veldig bra med at ulike politiske partier i regjering og storting lager kulturbudsjett. Også Fremskrittspartiet bestemmer i sitt kulturbudsjett hvor mye som skal gå til musikk, og hvor mye som skal gå til film, hvor mye som skal gå til orkester, og hvor mye som skal gå til frie grupper. Ja, man går faktisk ganske detaljert inn og sier hvor pengene skal gå. Det er kulturpolitikk. Derfor mener jeg at når Stortinget får anledning til å bestemme hvor mye av Kulturrådets penger som skal gå til musikk, til billedkunst eller til litteratur, er det en styrking av det kulturpolitiske demokratiet og muligheten for å debattere det.

Dette handler ikke om styring av kulturlivet, det handler om styring av kulturpolitikken, og det er prinsipper som Fremskrittspartiet også følger i sitt alternative statsbudsjett. Men så er det Kulturrådet som skal bestemme hvilke frie teatergrupper som skal få støtte, hvilke festivaler som skal få støtte, og hvilke bøker som skal kjøpes inn. Dette er det kunstneriske skjønnet som skal utøves i Kulturrådet.

Olemic Thommessen (H) [11:01:04]: Det virker som vi har nokså forskjellige oppfatninger av hvor grensen for styring går. Jeg har foran meg utskriften fra Klassekampen, som jeg refererte til i innlegget, hvor statsråden signaliserer evaluering. Der er det også et intervju med Harry Guttormsen, som er dekan ved Fakultetet for scenekunst. Han blir spurt om han har noe forslag til hvordan man kan styrke mangfoldet. Han svarer litt forskjellig, men han sier:

«I tillegg bør vi sjå på korleis Norsk dramatikfestival kan påleggjast å oppsøke eit tekstgrunnlag som stimulerer det kulturelle mangfaldet og ha det som perspektiv.»

Synes statsråden dette høres ut som et godt forslag?

Statsråd Trond Giske [11:01:51]: Det synes jeg høres ut som et forslag vi bør lytte til.

Jeg mener at alle kulturinstitusjoner og organisasjoner i Norge bør ta inn over seg at Norge ser veldig annerledes ut i dag enn for 30 år siden. Dette kommer ikke av seg selv. Ingen grupper i samfunnet er blitt brakt inn til likeverdig behandling uten at det har kostet slit og krefter. Og det er slit og krefter vi nå må legge inn for å sikre det etniske og kulturelle mangfoldet i kulturlivet.

Det kommer ikke til å skje hvis vi ikke legger inn føringer. Men å legge føringer for kulturinstitusjonene har vært gjort under alle regjeringer og av alle kulturministre. Det oppsiktsvekkende nå er jo at opposisjonen mener at man ikke skal evaluere om de føringene man legger inn,

følges opp eller ikke. Det betyr jo at det er ren tombola hvem som skal få økning neste år. Vi må jo ha noen suksesskriterier som institusjonene måles etter. Jeg trodde f.eks. det var allment akseptert at de kulturinstitusjonene som var mest nyskapende, som brakte oss videre, også burde belønnes med økte påplussinger. Det er mulig at også den enigheten nå er fordampet.

Ola T. Lånke (KrF) [11:03:06]: Statsråden startet sitt innlegg med å proklamere et paradigmeskifte i kulturbevilgninger etter 2005. Han framstilte det nærmest som om det hadde vært stagnasjon. Statsråden vet meget godt at år for år, under tidligere regjeringer, ble kulturbudsjettet økt betydelig. Jeg skal ikke ta opp en diskusjon om tall her, men dette vet statsråden svært godt.

Jeg har lyst til å spørre statsråden, i tilknytning til noe en annen også var innom, om dette med operasatsingen. Vi ser alle fram til at Den norske opera skal få nye lokaler og nytt hus. Den gangen det ble vedtatt å bygge et nytt operahus, gjorde også Stortinget et annet vedtak. En samlet komite sa den gang at parallelt med byggingen av nytt operahus skal det utvikles opera- og ballettmiljøer også i landet ellers, i de ulike regionene, og utvikles aktivitet i samsvar med det, som også skal være en del av ringvirkningene når man nå bygger et nytt operahus. Mitt spørsmål til statsråden går på i hvilken grad det har skjedd. Og hvordan ser han på muligheten for å få realisert dette?

Statsråd Trond Giske [11:04:21]: Til det første først. Det er vel ingen tvil om at det har skjedd et formidabelt skifte i tempo i kulturpolitikken, og på enkelte områder har til og med retningen endret seg. Når det gjelder film, ble det f.eks. kuttet 17 mill. kr i forrige stortingsperiode. Nå er det økt med 100 mill. kr. Da er det ikke bare hvor omfattende satsingen er, som er forskjellen, da er det faktisk om det er satsing eller om det er nedgang.

Når det gjelder operaen, er jeg av den oppfatning at den satsingen som vi nå har i Bjørvika, må matches av en satsing ute i landet. Så det å satse på distriktoperaen er en del av Kulturløftet. Det er en økning på flere millioner kr også i statsbudsjettet for 2008. Men når vi nå har fått innfasert operaen i Bjørvika – 2008 blir jo et ekstra stort løft, for da skal flyttingen også foregå – mener jeg at det må være distriktoperaens tur til å få et løft. Etablerte, faste institusjoner som operaen i Oslo rundt omkring i Norge, kommer vi nok aldri til å få, men vi bør ha et sterkt operatilbud også andre steder enn i hovedstaden.

Trine Skei Grande (V) [11:05:35]: Statsråden svarte representanten Thommessen at det i grunnen var greit at man også styrte hvilke stykker teatrene skulle sette opp. Det er en ganske annerledes måte å styre på enn det som har vært tidligere, at man styrer ut fra måltall for hva man ønsker å ha av produksjon, for de pengene man bevilger. Det interessante oppfølgingsspørsmålet til dette er da: Når statsråden har kommet med ønsker om hva teatrene skal sette opp, hva de skal spille, i det kommende mangfoldsåret, hva synes statsråden er en passende straff for de institusjonene som ikke følger opp dette?

Statsråd Trond Giske [11:06:16]: Jeg synes at de institusjonene som følger opp de føringene som storting, departement og regjering legger for kulturpolitikken, bør få påplussinger, og til dels store påplussinger – i hvert fall så lenge vi sitter i regjering – og de som ikke gjør det, bør ikke få så store påplussinger, kanskje kutt. Det må jo være et system.

Vi skal ikke bestemme hva som skal settes opp på teatrene, som representanten Skei Grande sier, men også under hennes partis regjeringstid ble det f.eks. stilt krav til institusjonene og teatrene om at de skulle være nyskapsende. Det betyr å sette opp nye teaterstykker. Det er et repertoarvalg. Et teater som bare satte opp «Sound of music» hele året, ville sannsynligvis ikke ha oppfylt det kriteriet, i hvert fall ikke hvis de gjorde det på en tradisjonell måte.

Så er spørsmålet: Ville Skei Grande ta konsekvensen av at føringen ikke ble fulgt opp, eller ville hun si: Å ja, dere har bare satt opp «Sound of music» hele året. Så fint. Dere skal få en solid påplussing neste år. Det er jo en meningsløs måte å drive kulturpolitikk på. Denne tilnærmingen til instrumentell tenkning mangler jo fullstendig et skille mellom kulturpolitikk og kunstfaglig skjønnsutøvelse.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Britt Hildeng (A) [11:07:53]: Også jeg har lyst til fra denne talerstolen å minne om at vi i dette budsjettåret ferdigstiller det nasjonale operabygget i Bjørvika. Ferdigstillelsen ligger foran tidsskjemaet, og vi kan bare gratulere og glede oss til åpningen i april.

Kulturen har kommet i politikkenes førstedivisjon – igjen en klar budsjettvinner. 1 milliard kr mer er kulturen blitt tilgodesett med etter at den rød-grønne regjeringen tiltrådte. Kulturloftet er i rute: Innen 2014 skal 1 pst. av statsbudsjettet gå til kulturformål.

Men Kulturloftet handler om mer,

- om å gi status til kulturen, om anerkjennelse av kunstens betydning for den enkeltes livskvalitet
- om å anerkjenne kunsten og kulturen som drivkraft i den kritiske samfunnsdebatten og som drivkraft i by- og regionutvikling
- om å anerkjenne den økonomiske og næringspolitiske betydning
- om arbeidsplassutvikling

Som en konsekvens av langvarig sulteføring av kulturområdet har Kulturloftets første år gått til nødvendig styrking av de fleste områdene innen kulturlivet, men allikevel mest til de områdene som i størst grad var blitt hengende etter, som f.eks. dansen og det frie sceniske feltet. Men hele kulturfeltet med alle dets områder er blitt vesentlig styrket. Tidligere er dette blitt høylydt kritisert av opposisjonen – ingen prioriteringer, ingen linje i Kulturloftet. I år er kritikken motsatt. Ensretting, direktiv og politisk styring er fyordene som brukes.

Spesielt rettes kritikken mot Mangfoldsåret. For i tillegg til bevilgningene som går direkte til spesielle prosjekter, er alle kulturinstitusjoner som får støtte fra depar-

tementet, gjennom tildelingsbrevene bedt om at det arbeides for kulturelt mangfold i 2008.

Vi ønsker at Mangfoldsåret skal bli noe mer enn en happening, nemlig en start på et varig flerkulturelt kulturliv. Vi tror at et slikt krav til de etablerte institusjonene kan bidra til det. De etablerte institusjonene vil se hvordan repertoar og tidligere usynlige kulturarbeidere kan gi vitalitet og fornyelse.

Når kulturpolitikken løftes fra å være et venstrehåndsarbeid til å bli et viktig politikkområde, må kulturpolitikken som andre politikkområder underlegges de samme krav til mål og resultat, ikke til det kunstneriske innholdet, men krav til kritisk analyse, økonomi, organisasjon og forvaltning.

Når økningen til filmformål blir så stor som den nå er, må en definere mål og stille krav om en rasjonell og hensiktsmessig organisasjon – derfor gjennomgang og omorganisering. Det er i en slik sammenheng en også må se den varslede gjennomgang av funksjonsfordelingen mellom Norsk kulturfond og andre budsjettområder og gjennomgangen av hele kulturfeltet.

Når en gjennom Kulturloftet hever kulturområdet til et viktig politikkområde, er det også ut fra en erkjennelse av at et godt kunst- og kulturtilbud ikke kan løses av markedet alene. Det er nødvendig med et politisk engasjement for å sikre bredde og mangfold.

Det politiske ansvaret er

- å bidra til gode vilkår for å skape, formidle og oppleve kunst
- å bidra til at det store næringspotensialet som finnes innenfor kunst- og kulturfeltet, utløses
- å bidra til at kunstnere får arbeidsvilkår og sosiale rettigheter knyttet til sitt arbeid, slik at det går an å leve av det.

Gunn Karin Gjøl (A) [11:13:19]: Den rød-grønne regjeringen har ambisjoner for sin kulturpolitikk, og vi omsetter våre ambisjoner til praktisk handling. Vi er i rute med Kulturloftet, og det gjøres klare prioriteringer. Vi prioriterer systematisk de 15 punktene i Kulturloftet.

Ett av dem er satsingen på språk, litteratur og bibliotek, hvor Regjeringen foreslår en samlet økning på 28 mill. kr. Årets nobelprisvinner i litteratur, Doris Lessing, brukte sitt nobelforedrag til å tale om verdens fattige og deres hunger etter bøker. Hun forteller om sitt besøk i Zimbabwe, hvor alle hun treffer på en skole, tigger etter bøker, og hvor en mann sier det slik: «De lærte oss å lese, men vi har ikke noe å lese i.» Hun sier videre: «For å kunne skrive, for å kunne skape litteratur, må man stå i nær forbindelse med biblioteket, med bøker, med Tradisjonen.»

Doris Lessing beskriver hvorfor litteraturen er så viktig for leselysten og evnen til å tilegne seg ny kunnskap, men også som inspirasjon for nye forfattere. I kulturpolitikken er det viktig å sørge for tilgang til litteraturen gjennom bibliotek i hele landet, innkjøpsordninger for litteratur og tilrettelegging for mennesker med lesevansker, og dessuten å støtte opp om forfatterne.

Kulturpolitikken var det første området der vi fikk en felles rød-grønn politikk. På mange måter banet dette

veien for et videre samarbeid og en rød-grønn regjering. Vi kan fastslå at dette ikke er tilfellet på borgerlig side. På få områder står partiene lenger fra hverandre enn i kulturpolitikken. Fremskrittspartiet vil rasere Kultur-Norge ved å gjøre dramatiske kutt, mens Venstre satser aktivt på kultur. Men også internt mellom de tidligere regjeringspartiene spriker politikken i alle retninger. Høyre vil kutte kraftig i pressestøtten, mens Kristelig Folkeparti vil beholde den. Kristelig Folkeparti vil ha strenge restriksjoner i spillpolitikken, mens Venstre vil ha en liberal politikk.

Opposisjonen prøver nå å gjøre kulturdebatten til et ideologisk oppgjør med den rød-grønne regjeringens kulturpolitikk. Vi tar gjerne en ideologisk debatt. Men utover svulstige ord og angrep er det vanskelig å få øye på hva som er det ideologiske alternativet til Regjeringens kulturpolitikk.

Høyre kritiserer Regjeringen for maktkonsentrasjon i forbindelse med sammenslåingen av institusjonene i det nye filminstituttet. Men hvorfor i all verden støtter de da denne sammenslåingen?

Også i frivillighetspolitikken blir Regjeringen beskyldt for å ha en instrumentell tilnærming og for å ønske å styre frivilligheten, noe som er direkte feil. Men hvor er den alternative politikken, og hvilke forslag i frivillighetsmeldingen er det som er instrumentelle? Flesteparten av tiltakene som er fremmet, er etter initiativ fra de frivillige organisasjonene.

Vi tar gjerne en ideologisk debatt om kulturpolitikken. Men det eneste partiet som ideologisk skiller seg ut i kulturpolitikken, er Fremskrittspartiet. Nesten 900 mill. kr kutter Fremskrittspartiet i sitt kulturbudsjett. Å ha en aktiv kulturpolitikk mener Fremskrittspartiet skaper ensretting og er det samme som den politikken som føres i det luftfartige, totalitære regimet i Nord-Korea. Hva er det i den rød-grønne regjeringens kulturpolitikk som kan sammenlignes med Nord-Korea?

Med Fremskrittspartiet ved roret ville vi ha fått et fattigere kulturliv, dominert av et ensidig kommersielt uttrykk. For det er ikke slik som Fremskrittspartiet ynder å tro, at ved at det kuttes i kulturbudsjettet, kan folk flest velge hva som er viktige kulturarenaer for dem. Folk flest får mindre å velge i, og i mange tilfeller ingen valgmuligheter i det hele tatt. Når det kuttes i kulturbevilgningene, er det de med store ressursene og en stor pengebinge i ryggen som bestemmer hva som er kultur for folk flest.

Når Fremskrittspartiet kutter i støtten til knutepunktinstitusjonene innenfor musikkfeltet, rammer de både Notodden bluesfestival og jazzfestivalen i Molde.

Når Fremskrittspartiet kutter i støtten til språk og litteratur, rammer de dem som i dag har dårligst tilgang til det skrevne ord. Det rammer Leser søker bok, tiltak for døvblinde og flerspråklig bibliotek.

Når Fremskrittspartiet kutter i film, betyr det at det vil bli produsert færre norske filmer.

Og når Fremskrittspartiet kutter i pressestøtten, betyr det en rasering av lokalavisene, de meningsbærende avisene og nr. 2-avisene i de store byene. Dette vil få alvorlige følger for mangfoldet og konsekvenser for ytringsfriheten, rettsikkerheten og et levende demokrati.

Vi kan konkludere med at med Fremskrittspartiets kulturpolitikk går vi fra et kulturelt mangfold til et kulturelt enfold. Et kulturliv styrt av Fremskrittspartiet er kanskje ikke så ulikt det vi så i de tidligere kommunistregimene, men nå med et markedsliberalistisk ansikt.

Når Kultur-Norge vet hva som er alternativet til den rød-grønne regjeringen, er det kanskje ikke så rart at de logrer for den rød-grønne regjeringens politikk.

Eirin Kristin Sund (A) [11:18:39]: Kultur er et av Regjeringens hovedsatsingsområder, og et av de høyest prioriterte målene i kulturpolitikken til de rød-grønne er å sikre at alle får adgang til kunst- og kulturopplevelser, samt å sørge for at muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur ikke skal være avhengig av geografi eller sosiale skillelinjer.

Regjeringen er i ferd med å realisere Kulturloftet gjennom en opptrapping av kultursatsingen til 1 pst. av statsbudsjettet. Vi vil følge opp dette kulturloftet. Det var det ikke mange som trodde vi skulle få til. Det er en satsing som – uansett hva som blir sagt i denne sal – ingen noen gang har sett maken til, og den satsingen skal fortsette. Nå i 2008 skal vi bruke 7,6 milliarder kr på kultur, og den satsingen skal fortsette i de kommende år.

Jeg har lyst til å snakke om Stavanger Europeisk kulturby 2008. Den får med dette budsjettet de siste 40 millionene. Regjeringen har da totalt bevilget 100 mill. kr til europeisk kulturby, og snart går startskuddet. Når en har bevilget så mye som 100 mill. kr, er ikke det fordi Regjeringen vil at vi som bor i Stavanger og Rogaland, skal ha så mye kjekt å holde på med, men fordi Kulturby 2008 er en stor nasjonal og internasjonal begivenhet. Det er Stavanger, det er Liverpool, det er hele Europa. Den 12. januar blir åpningsseremonien direkteendt på NRK, med kongefamilien og statsråd til stede. Samtidig med åpningen av Stavanger2008 skal statsråd Giske åpne Mangfoldsåret, som i seg selv er et kjempeviktig år. Så det er altså to store begivenheter som skjer i Stavanger den 12. januar, og de skal fortsette ut hele året.

Kulturby 2008 har lagt vekt på å skille seg ut fra andre europeiske kulturhovedstader. Det er ikke sånn at vi skal fly inn store stjerner og fly dem ut igjen dagen etterpå. De kommer jo på en måte uansett. Det er store kunstnerkompanier med unge, entusiastiske mennesker fra Europa og fra Sør-Afrika, det er lokale, regionale og nasjonale krefter, det er nye produksjoner, og det er nye forestillinger. Alle kunstnerne skal bli i landet i flere uker, der de også skal delta og bidra på seminar, på skoler og i barnehager, på eldresentre og i næringsliv. Og alt dette foregår i samarbeid med festivaler og festspill og institusjoner i hele Kunst- og Kultur-Norge, fra Harstad i nord til Kristiansand i sør. Det bekrefter at det er en nasjonal begivenhet. Alle byene som støtter Kulturby 2008, kommer til å delta på åpningsseremonien i Stavanger. Det de andre byene og stedene i Norge får igjen når alt er over, er en kompetansedeling, og det er det de ønsker seg mest av alt. For å få det til, er det satt i gang et evalueringsprogram, det første i sitt slag som er forskningsbasert, der en følger Stavanger2008 tett på i tre år. Dette gjør en for å avdekke

og trekke lærdom av og dokumentere hvordan kulturbyårets ulike aktiviteter påvirker folk, og sånn kan en bruke det etterpå.

Kulturbyåret 2008 kommer til å bli fantastisk. Det er en enorm satsing på barn og unge. En tar i bruk hele landskap ute som arena, som scene og som kunstuttrykk, og det på en måte som aldri har blitt gjort før.

Jeg må få lov til å tipse om at hvis en nå flyr til Stavanger, må man kikke ut av vinduet under innflygingen. Da vil en få se eller lese noe stilig av Garborg. Jeg sier ikke mer enn det.

2008 blir et år fullt av kultur og kunst i hele landet i regi av Stavanger2008. Men like viktig som det jeg var inne på, er hva som kommer etterpå. Nå er det slik at 80 pst. av de etablerte nye samarbeidsrelasjonene i og utenfor kulturlivet ønsker å fortsette med det etter kulturbyåret. Det er skapt nettverk mellom kultur, skole, barnehage, eldrecenter og næringsliv i det ganske land, og det skal fortsette når kulturbyåret er slutt. Kulturen skal innarbeides i all tenkning. For disse 100 mill. kr vil det bli et fargesprakende kulturelt mangfold, som skal ivaretas etterpå, og som øker betydningen.

Da presidenten var statsminister, sa han at vi skal ikke bare ha noe å leve av, men like viktig er det å ha noe å leve for. Samtlige som er i denne sal, og ellers alle kunst-, kultur- og mangfoldinteresserte, er hjertelig velkommen til å delta i alle arrangement som skal være i forbindelse med 2008 – det gjør i alle fall at vi får et mye rikere liv. Tenk hvor fattige vi hadde vært uten den kultursatsingen som denne regjeringen har, og som denne regjeringen vil fortsette.

Presidenten: De talere som nå får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Magnar Lund Berge (SV) [11:24:00]: Det er med stor tilfredshet jeg registrerer at den rød-grønne regjeringen gjør det den lovte den skulle gjøre. Hittil i perioden har vi faktisk bevilget over 1 milliard kr til kultur. Det økonomiske skal jeg komme inn på senere. Nå bare litt til debatten om instrumentell tenkning i kulturpolitikken.

Jeg må si at jeg støtter statsråd Giske. Slik uttrykket blir brukt her i dag, vil instrumentell tenkning ramme alle typer politiske bevilgninger. Samtidig er jeg glad for alle vaktbikkjer her, for det er viktige prinsipper. Det som ikke har vært nevnt her i dag, og som jeg mener må være styrende, er armlengdes avstand-prinsippet. Det griper inn i hverandre – men det er forskjell på å barbere seg og å skjære av seg haka, som det heter. Jeg føler at vi trenger den debatten. Jeg synes også det er helt greit at det blir rettet et kritisk syn på den politikken som Regjeringen utøver, men vi må holde kursen og ikke kaste ut barnet med badevannet.

Når det gjelder bevilgninger, så er det rart å se litt tilbake på kommentarene som kom i forbindelse med at kulturmeldingen ble lansert. Da sa vi jo at vi kom til å føre den politikken som vi i dag fører. Og det er jo pussig når representanten Trine Skei Grande nærmest harselerer over at det bare er Fremskrittspartiet som er dårligere enn

denne regjeringen når det gjelder kulturpolitikk. Da er hukkommelsen kort. Regjeringen oppfyller det den sa den skulle gjøre. Da vi lanserte Kulturløftet, omtalte Trine Skei Grande det som en litt patetisk, populistisk overbudspolitik. Nå må jo Trine Skei Grande snart bestemme seg for om det vi utøver, er en patetisk, populistisk overbudspolitik, eller om det er realistisk politik. Når Trine Skei Grande nå har penger til å overgå det budsjettet, kan det kanskje finnes andre kommentarer for det.

Vår fordel er at vi har en samlet regjering som står bak kulturpolitikken. Forrige kulturminister takket oss i denne salen for at de fikk hjelp til å dra opp kulturbudsjettet. Den gangen var det ikke noen allmenn forståelse innad i regjeringen for hvor viktig kulturen var. Ola T. Lånke ville ikke nevne noe tall, og jeg skal ikke plage Ola T. Lånke med å si hva slags bevilgninger som ble gitt i forrige periode, men det kan ikke sammenlignes med det som er gitt nå.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre var i forrige periode med på en skattelettepolitikk på 12 milliarder kr i året. De milliardene finner de nå bedre anvendelse for bl.a. på kultur. De finner ikke at skattelette er riktig politikk i dag.

Olemic Thommessen (H) [11:27:35]: Representanten Gjøl greide ikke å se at det var noen ideologiske forskjeller utover dem som ligger mot Fremskrittspartiet. Jeg synes at denne debatten virkelig har vist at det er en ideologisk forskjell. Det er en ideologisk forskjell mellom dem som representerer en instrumentell tilnærming, og dem som bygger på at kulturen har en egenverdi, og at det på en måte er førende.

Så skal statsråden ha honnør for at han står på sitt, fordi det gir en mulighet til å diskutere dette på en ordentlig måte. Man viser da tilbake til at man tidligere også har vært med på å bevilge til barn og unge og forskjellige andre forhold. For meg er det et stort skille mellom de situasjonene hvor en faktisk kommer med friske penger til noe, og der hvor en ordning f.eks. er beskrevet i retning av noe. Men bare for å ha sagt det: Fra Høyres side har vi hatt betenkeligheter med dette helt siden Langslets tid. I hvert eneste budsjett har vi reist problemstillingen hvorvidt store statlige midler til kultur virker førende for kulturlivet. Jeg har i hvert eneste innlegg jeg har hatt, også trukket det frem. Når vi allikevel har gått for store statlige tilskudd, er jo det fordi vi ser at markedet ikke er tilstrekkelig for å ivareta det mangfoldet og den kvaliteten som vi ønsker oss. Men når Valgerd Svarstad Hauglands kulturmelding begynte med at kulturen har en verdi i seg selv, så ligger også en programerklæring i det. Og når statsråden i svaret til meg i replikkordskiftet sier at ingen endring i forhold til likestilling eller integrering eller en del andre slike utviklingstrekk kommer av seg selv, her må det en kraft og en vilje til, her må det politisk innsats og politiske føringer til, da beskriver han altså ganske godt det som er eget ståsted, nemlig at kulturlivet er ett av gjerne flere virkemidler, men det er iallfall et virkemiddel for å oppnå denne politiske målsettingen. Det er ikke å holde armlengdes avstand – som Lund Berge snakket om – det er å legge seg opp mot klare føringer. Og da er det jo bare et tidsspørs-

mål før man reelt sett griper inn i programskapingen, rett og slett fordi man legger en føring for hvordan programskapingen skal skje.

Sigvald Oppbøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Trond Giske [11:30:41]: Jeg vil gjerne tilbake til den prinsipielle debatten, for det er jo den – ved siden av påplussinger osv. – som egentlig er det mest interessante nå.

I innstillingen skriver Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre at det at vi nå deler opp bevilgningene til Kulturrådet i overordnede sjangerposter, «representerer en vesentlig svekkelse av Norsk kulturråds selvstendige stilling», og at dette «sentraliserer makt til politiske organer, noe som er uheldig i forhold til behovet for et fritt og uavhengig kulturliv». Det er da det overordnede, at vi bestemmer hvor mye som skal gå til litteratur, og hvor mye som skal gå til musikk.

Men når man kommer til avsnittene for de ulike bevilgningene, står det bl.a. at komiteens medlem fra Venstre «ønsker også å utvide innkjøpsordningen for litteratur, og da særlig med tanke på skolebibliotekene».

Og videre:

«Innkjøpsordning for sakprosa ble opprettet i 2005 (...). Ordningen er sjangerorientert og omfatter først og fremst essays (...). Dette medlem ønsker å styrke denne ordningen med 3 mill. kroner.»

Under kapitlet om musikk fremmer Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere en innkjøpsordning for norsk barnemusikk» osv.

Komiteen er – fortsatt under kapitlet om musikk – «fornøyd med at støtten til profesjonalisering av korfeltet videreføres», men komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre «mener det bør vurderes en ytterligere bevilgningsøkning til prosjektet for profesjonalisering av kor».

Ikke nok med det – Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at Det Norske Solistkor bør «løftes ut av tilskuddsordningen til frie ensembler» og inn på en fast post. Man mener at det er et overgrep mot kulturlivet at Stortinget bestemmer fordelingen mellom litteratur og musikk. At 100 mill. kr skal gå til litteratur, og at kanskje 120 mill. kr skal gå til musikk, er altså en inngripen overfor kulturlivet. Men at Stortinget skal bestemme at Det Norske Solistkor skal løftes ut av tilskuddsordningen til frie ensembler, og at Stortinget skal bestemme at dette koeret skal få en fast bevilgning, er derimot et fritt kulturliv – det er jo fullstendig ubegripelig!

Jeg håper Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti fra denne talerstolen forklarer i detalj, med konkrete summer, hvordan støtteordningene for musikk under Kulturrådet skal utformes, samtidig som det etter deres mening er feil at Stortinget bestemmer hvor mye Kulturrådet skal bruke på musikk, overordnet sett. Det er jo uten sammenheng!

Og ikke nok med det: På side 96 i innstillingen går altså komiteens flertall – alle partiene unntatt Fremskrittspartiet – inn for at det etableres et skimuseum i Rindal i Møre og Romsdal. Det er sikkert veldig bra med et skimuseum i Rindal – vi er for det, vi også – men *det* må jo være detaljstyring fra Stortinget, i betydelig større grad enn det å bestemme hovedfordelingen til Norsk kulturråd.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:34:12]: Det er alltid morsomt å høre statsrådets retorikk. Å kalle det inngripen når Stortingets velger å prioritere annerledes enn det Regjeringen har gjort, henger ikke helt sammen – ikke i mitt hode iallfall.

Men det var ikke derfor jeg bad om ordet – det var til representanten Gjøl, som åpenbart ikke kan ha vært til stede i salen da jeg innledet mitt innlegg i sted. Der forklarte jeg i detalj at Fremskrittspartiet ikke raserer kulturlivet. Så lenge kulturlivet i 2007 går så det griner og vi holder oss på 2007-nivået i kulturbudsjettet, ville man nok ha akkurat den samme valgfriheten i 2008 som det man har i dag, hvis vårt alternative budsjett hadde blitt vedtatt. Man roper ulv, men det er med respekt å melde ikke uventet fra regjeringspartiene når det gjelder Fremskrittspartiets vurderinger.

Som jeg også sa, er alle våre kutt nøye vurdert. Når representanten Gjøl sier at lokalavisene blir nedlagt, forutsetter hun at det er pressestøtten til lokalavisene vi har tenkt å fjerne. Vi nuller ikke posten for pressestøtte. Hvis hun hadde lest vårt alternative budsjett, hadde hun sett at vi der kutter 200 mill. kr. Det står igjen ca. 60 mill. kr. Det betyr – som sikkert også representanten Gjøl er kjent med – at det er de riksdekkende meningsbærende avisene, som jo stikker av med ca. 80 pst. av denne potten, som vi ønsker å frata pressestøtte, slik at de på like vilkår må konkurrere med andre aviser som er riksdekkende, og som greier seg aldeles utmerket.

Jeg håper nå at også Arbeiderpartiet har skjont at vi altså *ikke* raserer Kultur-Norge. Vi har lagt oss på 2007-nivå også for 2008, og det vil jeg påstå ikke er noen som helst rasering av Kultur-Norge.

May Hansen (SV) [11:37:15]: Jeg vil framheve to merknader i innstillinga som komiteen står samlet om, for det er to viktige felt jeg ikke rakk å komme inn på i mitt forrige innlegg.

Den ene er:

«Komiteen ser meget positivt på det arbeidet mange museer gjør i forbindelse med videreføringen av museumsreformen. Komiteen vil i denne sammenheng gi anerkjennelse til den rolle ABM-utvikling spiller for å legge forholdene til rette og være pådriver i prosessen. Komiteen legger til grunn at museumsreformen og konsolideringsarbeidet fortsetter i henhold til de intensjonene som ble lagt i St.meld. nr. 22 (1999-2000) (...) samt St.meld. nr. 48 (2003-2004).

Komiteen understreker betydningen av at de tre feltene innenfor reformen, museum, bibliotek og arkiv, sees mest mulig i sammenheng slik at man over tid kan få en enhetlig og enkel tilgjengelighet for publikum. Komiteen tenker her på tilgjengeliggjøring gjennom digitale medier.

Komiteen vil påpeke viktigheten ved at formidling til funksjonshemmede blir ivarettatt i ABM-utvikling og foreslår at museer og institusjoner som ivaretar dette, får midler til tilrettelegging gjennom ABM-utvikling. Et eksempel er bergkunst tilrettelagt for blinde.»

Det neste komiteen er opptatt av, og som er ekstremt viktig for SV, er bibliotekene. Biblioteket er en viktig kultur møteplass i enhver kommune. Man sier her:

«Komiteen mener det er av stor betydning å ha et velfungerende bibliotektilbud, og vil påpeke at bibliotektilbudet ikke bare er et kommunalt ansvar. Bibliotekene er en viktig kilde til leseglede for barn, ungdom og voksne. Bibliotekene har en nøkkelrolle i både å formidle litteratur og annen kunst og samtidig være et opplevelsessenter og samlingspunkt for kunnskap og informasjon.»

Når det gjelder styring i kulturpolitikken, er det viktig for SV å ta den debatten, og det er viktig, som representanten Bergo var inne på, å holde armlengdes avstand. Jeg vil utfordre representanten fra Fremskrittspartiet, som sammenlikner den rød-grønne regjeringas politikk med politikken i Nord-Korea, til å si hva som er kultur for folk flest. Jeg blir ganske provosert. Fremskrittspartiet legger føringer for hva folk flest mener er kulturpolitikk. Jeg vil gjerne at vi får en oppklaring når det gjelder det.

Ola T. Lånke (KrF) [11:40:38]: Jeg har forståelse for at statsråden er stolt av det han har fått til når det gjelder kulturbevilgninger. Derfor virker det for meg desto mer underlig at han igjen og igjen benytter anledningen til å forsøke å redusere innsatsen til sine forgjengere. Statsråden burde i stedet si seg glad for det arbeidet som gode og dyktige kulturministere før ham har utrettet. Han burde heller innse at han som statsråd faktisk står på skuldrene til sine forgjengere.

Eksempelvis: Hadde vi kommet så langt med byggingen av en ny norsk opera hvis det ikke hadde vært for tidligere statsråd Anne Enger Lahnstein, som hun het den gang, og tidligere statsråd Valgerd Svarstad Haugland, som sørget for bevilgningene? Vi kan også ta med tidligere statsråd Åse Kleveland, som hadde planer for det samme. Hva med ABM-satsingen og den reformen som vi satte i gang når det gjaldt museene, hvis det ikke hadde vært for forgjengernes initiativ?

Så til det punktet som har vært mest sentralt i denne debatten. Jeg har bare lyst til å slå fast at Kristelig Folkeparti selvsagt ikke er mot evaluering. Vi er heller ikke mot revisjon – ikke engang forvaltningsrevisjon, om det skulle være spørsmål om det. Kontroll hører selvfølgelig med. Det er imidlertid ikke det som diskuteres her, men det problemet at det legges direkte politiske føringer på hvordan pengeoverføringene skal brukes. Jeg skal ærlig innrømme at det opp gjennom årene har drysset millionbeløp gjennom detaljstyring av kulturbudsjettene fra denne sal. Det tror jeg vi alle innser. Mange vil sikkert si at det har vært bevilget for mye. Men noe helt annet er å gå så langt som å blande seg inn i hvordan de ulike tiltakene skal forvalte dem. I innstillingen er det påpekt flere steder at det er lagt føringer på hvordan man skal bruke disse pengene, og at

man på den måten sender signaler ut til kulturlivet om at man ønsker å legge politiske mål på de aktivitetene som skal utøves. Det er å gå for langt.

Når det gjelder prinsippet om armlengdes avstand, som har vært nevnt, er vi alle tilhengere av det. Det er nettopp det man her burde legge seg på sinne. Det betyr kort og godt at man er nødt til å ha kontroll og følge med på hvordan pengene brukes, men man skal ikke legge føringer som gjør at de som mottar dem, blir usikre på om de har muligheten til å bruke dem til det formålet som vedkommende institusjon eller tiltak har for sin virksomhet. Det vil være å gå utover prinsippet om armlengdes avstand.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Olemic Thommessen (H) [11:44:06]: Med et stort offentlig kulturbudsjett er det mange krevende balanse-ganger man skal gå. Her tror jeg det er behov for at statsråden øver seg litt, for det er stor forskjell på å opprette en ny virksomhet, stor eller liten, og det faktisk å legge seg opp i eksisterende virksomhets aktivitet. Det er en stor forskjell på å ville opprette et skimuseum i Rindal og det faktisk å legge en føring på hvordan Nationalteatret skal bygge opp sitt repertoar, eller hvordan Norsk Dramatikkfestival skal finne sitt tekstgrunnlag, for å ta eksempelet fra Klassekampen.

Der har man lett etter samhold i opposisjonen. Jeg synes faktisk det er interessant, og det burde posisjonen merke seg. Opposisjonen står samlet i veldig mange av merknadene i budsjettinnstillingen. Man vil også se at det samme kommer til å gjenta seg når det gjelder frivillighetsmeldingen. Det kommer til å dreie seg om denne ideologiske tilnærmingen.

Magnar Lund Bergo (SV) [11:45:29]: Høyres representant Olemic Thommessen gjentok ordet mangfold mange ganger i sitt innlegg, og det støtter vi. Også vi ønsker mangfold. Derfor er det forunderlig når det finnes ressurser – og Høyre er jo ikke knipne, de bruker faktisk mer på kultur enn det vi gjør når vi oppfyller Kulturløftet – at Høyre likevel finner det fornuftig å redusere og komme nærmere sin målsetting om å fjerne pressestøtten. Jeg finner det forunderlig at det er mulig å ha det store, høye, idealistiske mål om mangfold og samtidig fjerne pressestøtten. Det er omtrent som å si at presse ikke er en del av norsk kultur, og at pressestøtte ikke vil bidra til mangfold. Jeg kan vanskelig se at det å fjerne eller redusere pressestøtten vil øke mangfoldet i Norge.

Så ser vi at både Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre plutselig har fått så mye penger til å drive kultur for. Hvordan kan det ha seg? Vår regjering gjennomfører jo det disse partiers kulturpolitikere skulle ønske de fikk gjort i forrige periode, men som de ikke fikk gjort, fordi en da hadde en samlet regjering som prioriterte skattelette istedenfor f.eks. kultur.

Vi hadde de samme bevilgningene til kultur i forrige periode som det vi har nå – det samme i opposisjon som i posisjon. Så ser vi at når disse partiene kommer i opposisjon, har de plutselig mye mer til rådighet. Det har de av to grunner. For det første fordi Norge går så det suser, og vi har mange flere skatte kroner å bruke. Det andre er at det første grepet den rød-grønne regjeringen gjorde, var å gå tilbake til 2004-nivå når det gjelder skatt. Det gir denne regjeringen 50 milliarder kr mer å kunne bruke i en fire-årsperiode. Det er ikke uvesentlig når en også skal bruke penger til kultur. Så betyr ikke det at man har ekstra skatte kroner, at vi ikke trenger å foreta prioriteringer. Vi må fremdeles foreta prioriteringer. Vi har ikke penger til alt vi ønsker oss, heller ikke Høyre har det. Vi vet at Høyre har i sitt program at de skal fjerne formuesskatt. Det forbigås i stillhet i årets budsjett. Det ville betydd en ytterligere reduksjon på 10 milliarder kr hvis de skulle tilbake stille til den skatteletten de syntes var så fornuftig i forrige periode, ytterligere 10 milliarder kr. Jeg skulle likt å se Olemic Thommessens budsjett med 20 milliarder kr mindre.

Statsråd Trond Giske [11:48:41]: Først til representanten Lånke om at vi står på skuldrene til tidligere kulturministere: Selvsagt gjør vi det. Heldigvis begynte vi ikke på null. Jeg tror rett og slett at representanten Lånke faktisk er glad for at det er et temposkifte. Jeg tror at han gjerne skulle ha ønsket seg at finansministeren i forrige regjering hadde gitt hans partifelle den samme støtten som jeg opplever fra min finansminister. Og jeg husker med delt glede ansiktet til representanten Lånke da kulturbudsjettet for 2003 ble lagt fram, og det i første avsnitt i budsjettproposisjonen fra Kulturdepartementet stod at dette budsjettet ikke innfridde de ambisjonene som Kulturdepartementet den gangen faktisk hadde på kulturområdet. Vi fikk til et budsjett sammen i 2004, med en betydelig bedre kultursatsing, og jeg tror faktisk at Lånke egentlig mener at det er bra at vi bruker pengene på kultur istedenfor på skattelette. Jeg tror vi står sammen om veldig mange av de prioriteringene.

Så til representanten fra Høyre, som her kommer inn på at vi ikke skal legge føringer. I budsjettinnstillingen er det i flere avsnitt mange føringer for ulike institusjoner. Man skriver om f.eks. billedkunst at flertallet – som inkluderer Høyre – «mener det er svært viktig at institusjonene har barn og unge som en prioritert målgruppe i sine formidlingstilbud». Og: «Det er viktig for barn og unge å få tilrettelagt tilgang til og opplevelse av dette viktige området på kulturområdet.» Det er også en kunstnerisk føring. Det innebærer at man må innrette aktiviteten sin mot barn og unge. Så er spørsmålet: Skal det at institusjonene oppfyller dette kriteriet, ha noen konsekvenser for framtidige budsjetter? Det mener jeg det må ha. Det må være slik at hvis Stortinget stiller krav, slik det gjøres her, må vi i departementet følge opp det i forhold til de institusjonene som vi har det direkte forvaltningsansvaret for.

Så har jeg gitt en utfordring som det ennå ikke er svart på: Hvordan kan man detaljert mene ting om ulike ordninger under Kulturrådet, mens man mener det er prinsipielt feil å mene noen ting om hovedfordelingen?

Siden Skei Grande skal ha ordet etter meg, vil jeg spørre helt konkret: Hvilken kunstnerisk vurdering er det som gjør at Venstre går inn for at Oslo Camerata skal få fast plass på statsbudsjettet med 0,8 mill. kr? Hvorfor skal ikke et annet kammerorkester eller en annen gruppe få det i stedet? Hvem har gjort den kunstfaglige vurderingen? Hvorfor skal Norsk Ungdomssymfoniorkester få 0,3 mill. kr mer? Hvorfor skal ikke Barratt-Dues orkester få det i stedet, f.eks.? Hvorfor skal Hauge-Tveitt Jubileet få 200 000 kr mer? Hvorfor kunne det ikke være Wergelands-jubileet som ble styrket med 200 000 kr? Mer detaljert enn dette går det rett og slett ikke an å få det.

Jeg har lyst til å høre hvilke kunstneriske vurderinger som ligger til grunn for valgene til Venstre. Hvem har gjort de kunstfaglige skjønnsvurderingene, og hvorfor er dette så prinsipielt mye mer høyverdig enn å bestemme hovedfordelingen mellom musikk, billedkunst og litteratur under Kulturrådet?

Trine Skei Grande (V) [11:52:03]: Dette er nok ikke lett for statsråden.

Venstre er ikke for at man skal abdisere i kulturpolitikken, men det er noen store skiller her som det må være litt lettere å skjønne enn som så.

Når vi plusser på med 50 nye kunststipend, er det fordi vi ønsker 50 nye kunststipend. Men vi bestemmer ikke hva kunstnerne skal lage. Når vi bevilger 1 mill. kr ekstra til Utrop, er det fordi vi synes det er et viktig organ, men vi bestemmer ikke hva avisa skal skrive. Den har en helt annen politisk vinkling enn det som passer et liberalt hjerte, men vi synes likevel den er viktig. Når vi synes det er viktig å satse på et mangfoldsår, er det fordi vi ønsker å løfte de institusjonene som jeg har ramset opp, med 7 mill. kr – men vi sier ikke hvilke stykker teatrene skal spille.

Vi liberalere pleier å si at vi skiller mellom det vi ikke liker, og det vi vil forby. Her er det forskjell på om man går inn og plusser på penger på et område, eller om man faktisk går inn og sier hva som skal være repertoaret til hver enkelt, og så straffer ut fra det. Det er heller ikke ut fra noe overordnet, det er ut fra en veldig klar politisk vinkling. Det er forskjell mellom å ønske at man skal ha en påplussing på et område, og faktisk å gå inn og styre vinklinga på arbeidet på det området. Det er den egentlige forskjellen her i salen.

Vi hadde en liten gjettekonkurranse om hvorvidt Bergos innlegg kom til å handle om Venstre, og vi vant. Noe av grunnen til at vi får dette problemet, er det triste at vi ikke har flere rikinger i dette landet som bidrar mer til kultur – noe som er tradisjon andre steder i verden. Det fører til at veldig mye av pengene kommer fra det offentlige. Det fører også til at vi får større innvirkning på dette og må passe på å skille mellom når vi bør gripe inn og ikke.

Regjeringa roter seg opp i en veldig stor sfære her. I 2005 var Kulturdepartementets andel 1,67 pst. av det totale budsjettet, og nå er den nede på 1,59 pst. Det er ikke så superfantastisk. Men den store forskjellen er den veksten i økonomien som har kommet – en vekst som også vår regjering la til rette for. Bergo kan snakke så mye han vil om skattelette. Venstres alternative budsjett gir faktisk

også skattelette. Det gir faktisk et stort skatteskifte mot en mer miljøvennlig skattlegging som Berge egentlig skulle ha ønsket seg, hvis Regjeringa hadde hørt på ham når det gjelder miljø. Men vi klarer også å prioritere kultur, fordi rammen og veksten i økonomien gir mulighet til å gjøre det. Den veksten har man fått fordi man drev en god politikk i forrige periode.

Statsråd Trond Giske [11:55:16]: Vi fikk en utfordring fra opposisjonen i dette budsjettet, nemlig at det at Stortinget nå inviteres til å bestemme hovedfordelingen under Norsk kulturråd, var en sentralisering av makt og en inngripen i den kunstneriske friheten. Så svarer vi på den utfordringen med å spørre hvordan man i all verden kan gå detaljert inn fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre sin side og mene noe om mange små ordninger under Kulturrådet, mens det er prinsipielt galt å bestemme hovedfordelingen mellom områdene. Men vi får ikke svar! Skei Grande stod her nå uten å si ett eneste ord om dette spørsmålet.

Jeg gjentar spørsmålet til Skei Grande, som har taletid igjen: Hva slags skjønnsutøvelse er det som ligger til grunn for at Venstre på side 64 i innstillingen går inn for å sikre Oslo Camerata driftstilskudd og fast plass på statsbudsjettet med 800 000 kr? Hvorfor er det prinsipielt helt riktig av Stortinget å mene at Oslo Camerata skal få 800 000? Ikke et vondt ord sagt om Oslo Camerata. Jeg mistenker ikke Skei Grande et minutt for at hun vil bestemme hvilke stykker Oslo Camerata skal spille. Men hvorfor Oslo Camerata? Det er helt greit, det er et overordnet kulturpolitisk valg. Men å bestemme hvor mye som skal gå til tilskudd til orkestre i Norge under musikkstøtteordningen til Kulturrådet, er det prinsipielt galt å blande seg bort i. Dette resonnementet henger rett og slett ikke sammen. Det må svares på dette.

Dessuten – det er ikke Kulturrådet som har bestemt hovedfordelingen, det er Regjeringen. Vi har bestemt det i en kongelig proposisjon på Slottet en fredag. Og så sier vi at vi vil ikke bestemme dette lenger, vi vil at Stortinget skal bestemme det. Da er det altså Johan Sverdrups parti som mener at dette får heller konge og embetsfolk ta seg av. Det er forholdsvis uforståelig.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Trine Skei Grande (V) [11:57:29]: Jeg skjønner at dette er vanskelig for statsråden å skjønne. Jeg vet ikke om det betyr at det er jeg eller statsråden som kommer dårlig ut av dette. Men jeg kan gjenta det en gang til: Det er faktisk slik at vi er for kulturpolitiske prioriteringer. Vi er faktisk for å løfte ulike områder. Det gjør vi gjerne, og det har Venstre gjort i alle år. Men det som nå gjøres, spesielt knyttet til Mangfoldsåret, er at man går inn med en helt annen form for politisk styring, der man går inn i kjernen av aktiviteten til den enkelte. Det mener vi er en ganske stor prinsipiell forskjell.

Det andre er at vi hadde ønsket en helhetlig gjennomgang av forholdet mellom Kulturrådet og departementet. Det har vi etterlyst. Vi ønsker at Kulturrådet skal holde seg på armlengdes avstand. Egentlig er det skapt en illusjon i Norge om at vi skal ha to kilder til penger – noe som vi egentlig ikke helt klarer å få til, men som vi hadde ønsket at vi skulle klare å få til. Men statsråden tar her «shortcuts». Statsråden har ingen prinsipielle innvendinger mot å gå helt inn i institusjonenes prioriteringer. De prinsipielle innvendingene har Venstre, og vi kommer til å følge dem opp.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til rammeområde 3, Kulturdepartementet.

Vi går over til rammeområde 2, Barne- og likestillingsdepartementet.

Gunn Karin Gjøl (A) [11:59:16]: Vi har aldri vært nærmere målet om full barnehagedekning enn nå. De borgerlige partiene lovte full barnehagedekning allerede i Sem-erklæringen i 2001, uten å greie å oppfylle det. Konstantstøtten var viktigere for dem. Den rød-grønne regjeringen har større ambisjoner, og ved nyttårsskiftet vil full dekning være en realitet i nærmere 400 av landets kommuner. Mange nybakte foreldre landet rundt kan nå sove godt om natta uten bekymring for om de får en barnehageplass eller ikke.

Noen få kommuner når ikke målet om full barnehagedekning. Problemet er at det er de store bykommunene Oslo, Bergen og Stavanger, der borgerlige politikere ikke har gjort jobben sin. Småbarnsforeldre også i disse kommunene fortjener å slippe bekymringen om de får en barnehageplass eller ikke.

Den rød-grønne regjeringens satsing på barnehager er historisk. Fra å være et gode for de få har barnehagene nå blitt et tilbud til det store flertall av barna mellom ett og seks år. Aldri har det vært bygget barnehageplasser i et høyere tempo, og aldri har det vært brukt mer penger på barnehager enn i dag. I dag er det 43 000 flere barn som går i barnehage enn det var i 2002. I 2008 vil det bli brukt over 21 milliarder kr på barnehager, mot 11 milliarder kr i 2005. På tre år har den rød-grønne regjeringen doblet utbetalingen til barnehager.

Opposisjonen i komiteen synes nå tempoet er vel høyt og frykter at det kan gå på bekostning av kvaliteten. Men vi kan berolige dem. For sjøl om vi har hatt en massiv utbygging av barnehageplasser de siste årene, har vi likevel lyktes med å holde andelen førskolelærere som arbeider i barnehager, oppe. Faktum er at aldri har det jobbet så mange førskolelærere i barnehagene som akkurat nå. Dessuten er det kommet en ny rammeplan for barnehagene som i større grad vektlegger lek og læring. Denne bidrar til å heve kvaliteten og innholdet i barnehagen. Men vi skal heller ikke undervurdere det faktum at 43 000 flere barn enn i 2002 nå får et kvalitativt godt tilbud gjennom barnehagen. Deres alternativ var langt dårligere før dette.

Arbeiderpartiet har så høye ambisjoner på vegne av barnehagen at vi mener at kvantitet overhodet ikke utelukker kvalitet. God kvalitet i barnehagen er viktig for den

(Gjul)

rød-grønne regjeringen. Vi vil at norske barn skal lære seg tall, språk og sosiale ferdigheter av voksne som er utdannet til det. Derfor satser vi på kvalitetsutvikling i barnehagen. Mange barnehager har høy kvalitet og arbeider systematisk med å bli enda bedre. Men problemet er at det er store forskjeller i kvaliteten. Det henger sammen med både barnehagens økonomi, bemanning og kompetanse.

Det er også en stor utfordring at vi mangler kvalifisert personale. Et godt barnehagetilbud er avhengig av et kompetent og kvalifisert personale. Mange steder er det stadig flere ufaglærte som går inn i pedagogiske stillinger, med dispensasjon. Dette er spesielt et problem i Oslo og Akershus, hvor det er mange barnehageledere som jobber på dispensasjon fra utdanningskravet. Det er åpenbart et behov for å styrke arbeidet med rekrutteringen, derfor presenterte Regjeringen i sommer en strategi for å rekruttere flere førskolelærere. Stadig flere søker nå på førskolelærerstudiet, og flere førskolelærere vil jobbe i barnehage. Regjeringen foreslår i neste års budsjett å øke antall studieplasser med 125.

Billigere barnehageplasser er også et sentralt mål for Stoltenberg-regjeringen. Maksprisen er senket fra 2 750 kr til i dag 2 330 kr. Barnehageplassen er blitt 30 pst. billigere enn den var under regjeringen Bondevik. I budsjettet for neste år bruker vi nye 400 mill. kr på å holde maksprisen nede på 2 330 kr. Det betyr i praksis 100 kr i reduksjon i prisen på barnehageplass. Lavere foreldrebetaling er viktig for at alle skal ha råd til barnehageplass. Reduksjon av maksprisen har resultert i at flere foreldre ønsker en plass til barna sine. 84 pst. av alle barn går nå i barnehage. For dem over tre år er hele 93 pst. i barnehage. Det er interessant å merke seg at når foreldre får valgmuligheten, velger de aller fleste foreldrene barnehage framfor kontantstøtte. I løpet av få år er kontantstøtten redusert fra 2,9 milliarder kr til et anslag på 1,6 milliarder kr for 2008. Med en ytterligere reduksjon av maksprisen vil enda flere familier velge barnehage framfor kontantstøtte. Det er fordi barnehagen gir et godt og viktig pedagogisk tilbud til barna.

I innstillingen vil de borgerlige partiene ha mer forskning på om barnehagen virkelig er bra for de minste barna. Ved å betegne barnehage som en institusjon får de sagt at aller best hadde det nok vært om ungen hadde vært hjemme hos mamma. For Arbeiderpartiet er ikke barnehagetilbudet for 0–3-åringer en oppbevaringsplass fordi foreldrene nødvendigvis må jobbe. Vi mener barnehagen er viktig også for de aller minste, både for å få sosial trening og som pedagogisk utviklende.

I forbindelse med St.meld. nr. 16 for 2006-2007 vedtok Stortinget å igangsette et forskningsprosjekt der man følger en representativ barnegruppe over lang tid. Stortinget var særlig opptatt av at forskningen skal avdekke ulikheter i utviklingen knyttet til foreldrenes valg av omsorgsløsninger for barna.

Jeg mener at spesielt kunnskapspartiet Høyre bør legge merke til at den siste PIRLS-undersøkelsen sier noe viktig. Den viser at leseferdigheten til barn øker parallelt med antall år eleven har gått i barnehage, og at de barna som

har vært mer enn tre år i barnehage, har de beste ferdighetene. Det finnes i tillegg norsk forskning som understøtter dette faktum, både for etnisk norske barn og for minoritetsspråklige barn.

Vi har en av verdens beste foreldrepermisjonsordninger. I Norge er det mulig for småbarnsmødre å være yrkesaktive samtidig som de har små unger. Men ordningen viser seg også å ha flere svakheter – ikke minst fordi fedrekvoten nå fungerer som en hemske for en mer rettferdig fordeling av permisjonen mellom mor og far. Jeg ser fram til stortingsmeldingen om menn og likestilling, hvor dette vil være et tema. En annen mangel med ordningen har vært at sjølstendig næringsdrivende ikke har hatt rett til foreldrepenger. Fra 1. juli neste år vil sjølstendig næringsdrivende få full rett til svangerskapsenger og foreldrepenger. Dette vil ikke minst være viktig for kvinnelige gründere, men samtidig vil det også gi flere fedre rett til fedrekvoten.

I dette budsjettet, som i de foregående budsjett fra den rød-grønne regjeringen, prioriterer vi barna og familien. Vi fortsetter den massive utbyggingen av barnehagene, vi senker prisen på en barnehageplass, vi bedrer permisjonsordningene, og vi tar et videre krafttak for å gjøre barnevernet i stand til å hjelpe de barna og familiene som sliter.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:07:35]: Det er med et visst smil om munnen jeg lytter til representanten Gjuls lovprising av barnehagene. Det høres ut som om det er Arbeiderpartiet som har brettet opp ermene, satt i gang barnehageutbyggingen og satt i gang denne reformen. Og så er historien helt annerledes.

Vi trenger vel ikke å minne representanten Gjøl om at det var et Dokument nr. 8-forslag fra SV og Fremskrittspartiet som var utgangspunktet og starten for det store barnehageforliket. De av oss som faktisk har fulgt denne prosessen helt fra 2002, trenger vel heller ikke å bli minnet om hvem det var som måtte files på plass. Jeg tror neppe at Arbeiderpartiet kunne ha stått på denne talerstolen i dag og skrytt av den massive barnehageutbyggingen og maksprisen trinn 2 – som vi var blitt lovet for lenge siden, men som fremdeles ikke er på plass – hvis det ikke hadde vært for nettopp Fremskrittspartiet og SVs Dokument nr. 8-forslag og alt det arbeidet som ligger bak. Og den forrige regjeringen startet den prosessen. Så jeg synes nærmest det grenser til frekkhet å komme og ta æren for det hele.

Fremskrittspartiets familiepolitikk er tuftet på flere pilarer, som til sammen vil gi betydelige samfunnsgevinster, både på kort og på lang sikt. Vi tror at en trygg og forankret familie vil gi trygge barn. Men vi tror også nok på familien til at vi ønsker å gi den reell valgfrihet og råderett på flere områder, enten det gjelder bruk av barnehage eller kontantstøtte, likestilling ved fordeling av fødselspermisjon, valg av barnehage, osv. osv. Men det aller viktigste er foreldrenes rolle i forholdet til sine barn. Uansett hvor mye regjeringspartiene ønsker det, sier det eller vil det, kan aldri det offentlige erstatte verken den tilhørigheten barn har til sine foreldre, eller den omsorg og kjærlighet de aller fleste foreldre gir sine barn. Derfor er det med en

viss bekymring Fremskrittspartiet registrerer at regjeringspartiene ikke engang er kritiske til å ha små barn i barnehage. Vi hørte til og med representanten Gjul si at det var bra for barn fra null til tre år å være i barnehage, og at leseferdighetene til barn som begynte tidlig i barnehage, var langt bedre enn hos barn som ikke hadde begynt i barnehage før de var tre år. Hvis representanten Gjul hadde sett på den forskningen som pågår i USA, nettopp i tilknytning til barn som blir plassert i barnehage fra de er så små, og deres konsentrasjonsevne, er jeg sikker på at hun ville ha vært litt mer kritisk. Jeg synes det er bekymringsfullt at regjeringspartiene ikke finner det nødvendig å forske på de utfordringene.

Vi hadde en debatt i forrige uke om likebehandling av private og offentlige barnehager. Vi ble da forsikret av statsråden om at det ikke ville bli noen dreining av barnehagetilbudet mot flere offentlige og færre private barnehager. Det var bra og absolutt nødvendig for en presset sektor å få den forsikringen. For Fremskrittspartiet er dette viktig. Fremskrittspartiet mener at man gjennom likebehandling av offentlige og private barnehageplasser sikres en utvikling av både kvalitet og kvantitet innenfor sektoren. Med reell likebehandling vil alle barnehager ha motivasjon til å begrense sine kostnader, samtidig som man fokuserer på kvalitet. Og kvalitet er viktig, for fokuserer man på det, blir barnehagen et sted å være hvor det er nok kompetanse til å gi barnet utviklingsmuligheter.

Selv om vi ønsker å gi barn trygge og gode oppvekstvilkår, er det dessverre slik at mange familier oppløses. Det setter særlig barna i en sårbar og vanskelig situasjon. Altfor mange fortvilte foreldre, særlig fedre, har kontakten meg, enten via telefon eller på mail, og spurt om råd når det gjelder samvær. Altfor mange barn får ikke ha samvær med begge foreldrene sine, fordi den ene parten boikotter samværsretten. Dette er fryktelig trist. Hva slags voksenmodeller får barna da, når de ikke engang får lov til å snakke med eller treffe den andre av sine foreldre? Jeg håper inderlig at statsråden vil se litt på denne problemstillingen, hvor hevn og bitterhet rammer barna så til de grader at det faktisk kan sette spor resten av livet. Det er barna det handler om, og det er ikke uten grunn at dette er en av de viktigste paragrafene i FNs barnekonvensjon.

Så skal jeg gjøre noe som man kanskje ikke er vant til fra min side – jeg skal skryte av Regjeringen. Det er ikke ofte Fremskrittspartiet gjør det. Men nå kan jeg gjøre det, og det gjelder barnevernet. Endelig, endelig har man skjont at det er viktigst å hjelpe barnet der det er, og at det å plassere barn i institusjon ikke er den beste løsningen. Fremskrittspartiet har lenge, i mange år, pekt på at hvis det kommunale barnevernet hadde kommet tidlig inn med hjelp i hjemmet, hadde mange skjebner vært unngått. Mange tidligere barnehjemsbarn sier nettopp at barnevernet kom for sent inn. Nå vet ikke jeg hva som er motivene for Regjeringen til å dreie fra institusjonsplasser til hjelp i hjem og til fosterhjem. Kanskje ser man at dette på sikt ikke bare gir et bedre tilbud, men at det også får økonomiske konsekvenser. For Fremskrittspartiet har ikke økonomi vært noen faktor i dette spørsmålet, men barnet og

dets beste. For oss helliger målet midlet, selv om det også her er noe vei å gå, for det ligger noen forutsetninger i bunnen. Vi kan ikke bygge ned institusjonsplasser før vi har et skikkelig og forsvarlig tilbud som erstatter institusjonsplassene. Det er Fremskrittspartiet helt innforstått med, både når det gjelder hjemmetilbud, og når det gjelder antall fosterhjem.

Skal vi i større grad avvikle institusjonsplassene, burde vi ha hatt et annet tilsyn enn det fylkesmannen fører i dag, for det betyr at kommunene i større grad får ansvar for barnet, enten i hjemmet eller i fosterhjemmet. Dermed bør vi opprette et uavhengig barnevernstilsyn – dette er ikke noen nye toner fra oss, men desto viktigere blir det når vi gjør det på denne måten – som kan føre tilsyn, og hvor også de som føler at de blir utsatt for overgrep av det offentlige, kan henvende seg, og hvor tilsynet har et ansvar for å følge dette opp.

Også innenfor barnevernsfeltet har jeg daglig telefoner om behov for hjelp. Jeg kan selvsagt ikke hjelpe alle, men det er åpenbart et behov for hjelp, både fra foreldre og fra barn. Derfor er Fremskrittspartiet sikker på at dette tilsynet hadde vært et tilbud som hadde avhjulpet både sinne hos dem det gjelder, og frustrasjoner hos dem som behandler disse sakene.

Så en annen ting som gjelder tilbudet innenfor barnevernssektoren. Heldigvis kom endelig enslige asylsøkerbarn inn under barnevernet. Det er veldig bra at man har opprettet dette spesielle tiltaket. Men det gjelder bare dem som er under 15 år. For meg framstår dette som rart. Nå så jeg i Aftenposten i dag at det visstnok skal settes i gang strakstiltak. Dessverre har jeg ikke fått tid til å lese artikkelen, for jeg har måttet forberede meg her, så jeg får holde innlegget mitt som om jeg ikke har sett det.

Lov om barnevernstjenester gjelder alle barn til fylte 18 år, og da framstår det rart at man har valgt å gi et tilbud til enslige asylsøkere under 15 år. Det betyr i realiteten en diskriminering av en gruppe barn mellom 15 og 18 år, kanskje de mest sårbare av dem alle, for det er nok gjerne i grupper enslige asylsøkerbarn vi finner barna som har vært utsatt for både menneskehandel og seksuell utnyttelse. Disse ungdommene trenger kanskje aller mest behandling og god omsorg. Derfor håper jeg inderlig at statsråden snarest også gir et tilbud til disse ungdommene, i tråd med de forslag som ligger i den NGOU-en som er utarbeidet av Barneombudet og en rekke frivillige organisasjoner. NGOU-en er en rapport som jeg håper det kommer flere av, for den gav oss alle en tankevekker.

Så har vi merket oss at Regjeringen flytter rundt på storbymidlene, eller på midlene til barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn. Dette bekymrer Fremskrittspartiet. Intensjonen med disse midlene var å kunne gi et tilbud til de ungdommene som stod utenfor organiserte aktiviteter. Dessverre ser det ut som om Regjeringen finner det riktig å oppfordre alle til å delta i organiserte aktiviteter, selv om vi vet at mange barn og unge, og da kanskje spesielt i større bysamfunn, ikke finner seg til rette i disse aktivitetene. Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av ikke å støte disse barna ut i det store mørket, men sikre at også de uorganiserte får et tilbud.

Så til likestilling. Det er Fremskrittspartiets syn at offentlige bevilgninger til likestillingsformål skal avvikles. Vi mener dagens offentlige arbeid mot diskriminering og for likestilling føres på feil grunnlag. Det finnes ikke rimelig at noen skal ha krav på spesielle tiltak og særlig beskyttelse av lov og/eller ombud, kun basert på kjønn, rase eller seksuelle preferanser.

Vi tar avstand fra at det offentlige skal bruke store ressurser på å ivareta friske, voksne, intelligente og, i mange tilfeller, svært velutdannede menneskers rettigheter. Vi har full tiltro til menneskets egen evne til å klare seg selv. Vi har tiltro til at kvinner og menn kjenner sine behov og rettigheter, og tiltro til at de selv kan ivareta disse gjennom generelt lovverk som gjelder alle i landet. All annen tankegang er etter vårt syn en krenkelse av det enkelte individs integritet og evne til å ta beslutninger.

At det er mange partier i denne sal som ønsker å videreføre gårsdagens likestillingspolitikk, bekreftes ikke minst ved at mange fortsatt har en ufravikelig tro på kjønnskvolter. Vi mener at når noen har fått et arbeid eller en posisjon på grunn av sitt kjønn og ikke på grunn av sine kvalifikasjoner, er dette en nedvurdering av mennesket.

Innenfor våre områder ligger også forbrukerpolitikken. Det er ikke fritt for at dette emnet er noe underprioritert i denne sal. Dette får nok vi på Stortinget, men også Regjeringen ta kritikk for. Når vi sammenligner oss med de andre nordiske landene, og for så vidt også resten av Europa, er jeg ikke i tvil om at Norge kommer dårligst ut når det gjelder forbrukerpolitikk. Fremskrittspartiet mener at det offentlige har en viktig oppgave, ikke minst ved å ta et ansvar for forbrukersaker, et ansvar for å sikre at forbrukernes rettigheter ivaretas, og for at forbrukerne har organer å henvende seg til når det gjelder spørsmål. Likevel vil jeg hevde at forbrukerne i resten av Europa i mye større grad enn i Norge er seg bevisst sin egen rolle og sine egne rettigheter, ønsker og krav. Jeg vil derfor utfordre statsråden på om vi i det hele tatt har noen gjennomtenkt forbrukerpolitikk i Norge.

Jeg kunne sagt mye mer, men jeg synes i grunnen jeg har sagt nok. Derfor avslutter jeg med å henvise til våre forslag og varsle at vil stemme imot budsjettinnstillingen.

Olemic Thommessen (H) [12:21:17]: Høyre tar utgangspunkt i at den enkelte, og den enkelte familie, i størst mulig grad skal ivareta egen velferd og sette agendaen for eget liv. Det viktigste fundamentet for å bidra til dette er en sunn økonomisk politikk som ivaretar husholdningens økonomi. I det store bildet handler dette om selsksetting, skattenivå, rentenivå – ja, kort sagt en sunn økonomisk tilnærming.

I det moderne velferdssamfunnet ser vi at en stadig større del av vårt liv er knyttet til offentlige velferdstilbud, ikke minst gjelder dette i de årene vi har barn, og gjerne befinner oss i tidsklemma.

Som enkeltmennesker, og familier, har vi ulike behov. En god velferdspolitik er derfor etter Høyres mening en politikk som gir fleksible løsninger og mangfold av tilbud. Høyres familiepolitikk bygger i tråd med dette på øn-

sket om stor valgfrihet for familiene. Høyre mener velferdstilbudene er et offentlig ansvar, men vi har en åpen tilnærming til om det er offentlige eller private aktører som skal utføre arbeidet.

Vi har ofte problemer med å forstå regjeringspartiernes frykt for de private aktørene. Det offentlige har alle muligheter til styring og kontroll gjennom lovgivning, tilsynsordninger og godkjenningsordninger, og ikke minst i kraft av å være en betydelig – ja noen ganger også eneste – innkjøper av tjenestene.

Høyre mener at de private bidragsyterne innenfor offentlige omsorgstjenester er en nødvendig forutsetning for å få til et reelt mangfold. De private aktørene gir viktige erfaringer når det gjelder utvikling av nye måter å jobbe på, nye tilbud, økonomistyring, nye samarbeidsformer og kanskje også nye måter å organisere virksomheten på.

Dette betyr selvsagt ikke at ikke også offentlige virksomheter har evne til utvikling, men det betyr at all virksomhet, offentlig som privat, har behov for noen å sammenligne seg med, noen som bidrar til større faglige miljøer og noen å høste erfaringer fra. I dette bildet har rene offentlige tilbud en tendens til å bli litt topptunge og styrt etter felles lest, gjerne ut fra rasjonaliseringshensyn. Private aktører vil også gjennom den konkurransen de representerer, bidra til økt kvalitet i tilbudene og større bredde når det gjelder den forskningen som gjøres.

Høyre ønsker altså private aktører velkommen, i barnehagen, i barnevernet og innenfor en bredde av omsorgstjenester under andre departementer enn dem vi skal snakke om i dag.

Dagens regjering arbeider etter en annen kurs. Med et uttrykt ønske om at de fleste omsorgstjenester og velferdsgoder bør være drevet av offentlige aktører, fremstår den med et halvhjertet forhold til de private aktørene. Dette gir seg litt forskjellige uttrykk, avhengig av hvilke sektorer vi snakker om – antagelig også avhengig av i hvilken grad Regjeringen faktisk sett er avhengig av de private tilbudene. Når det gjelder våre budsjetter, er det jo særlig barnehagene og barnevernet vi snakker om. Skal vi ta Regjeringen på ordet, synes det private tilbud på barnehager å være helt ok, mens private aktører i barnevernet ikke har grunn til å føle seg spesielt ønsket. Går vi litt under overflaten, ser vi imidlertid at Regjeringen også når det gjelder barnehagene, i større grad legger godkjaken til mot de offentlige barnehagene enn mot de private. Høyres inntrykk er at regjeringspartiene er redde for å miste makt og innflytelse over tilbudene, og at de derfor foretrekker å holde det hele innenfor en tydelig offentlig, helst statlig, kontroll.

Høyre ser at de aller fleste av oss lever gode og rike liv, med mange muligheter til livsutfoldelse. Vi skal likevel ikke miste av syne de grupper blant oss som daglig strever for å få endene til å møtes. Der hvor barn blir rammet av familiens fattigdom, må det settes inn målrettede tiltak, både i form av akutttiltak og i form av tiltak som gir muligheter til å komme ut av fattigdommen på sikt, bl.a. gjennom deltakelse i et tilrettelagt arbeidsliv.

Høyre har i sitt alternative budsjett særlig fokusert på fattigdom. På familieområdet setter vi inn tiltak med økt

barnetrygd for barnrike familier. Vi ser at behovene for bedret økonomi er større hos familier med fire barn eller flere enn hos dem med færre barn.

En del barn og unge har av økonomiske årsaker ikke anledning til å delta i fritidsaktiviteter. Vi foreslår derfor å etablere en tilskuddsordning hvor det gis mulighet for ressursvake familier til å få dekket kontingentutgifter for barn og unge som vil delta i fritidsaktiviteter i regi av frivillige organisasjoner og lag.

Innføring av makspris i barnehageforliket har bidratt til at flere kommuner ikke lenger tilbyr inntektsgradert betaling i barnehagene. For noen familier har dette medført økning i barnehageutgiftene. Vi vil derfor bevilge midler til gjeninnføring av inntektsgradert foreldrebetaling, og foreslår 150 mill. kr til dette formålet.

Vi merker oss at Regjeringen i dette budsjettet vil likestille trygderettigheter ved svangerskap og fødsel for selvstendig næringsdrivende kvinner. Dette forslaget ble fremmet av Høyre for ett år tilbake, men ble da nedstemt. Når man nå likevel velger å innføre ordningen, er vi ikke fornøyd med at utgiftene til denne ordningen dekkes ved økt innbetaling til folketrygden. Dette er en politikk hvor man gir med den ene hånden og tar med den andre, noe Høyre ikke finner å kunne støtte. Vi har derfor bevilget midler særskilt til inndekning av ordningen.

Høyre har i lang tid hatt særlig fokus på barnevernet, med særlig vekt på de tilfeller hvor staten overtar omsorgen for barna. Et kvalitativt godt institusjonstilbud og en god fosterhjemsordning må kjennetegne norsk barnevern. Det er med bekymring vi da registrerer at motviljen mot private aktører, med nedbygging av en rekke gode private tiltak, svekker kvaliteten i tilbudet. Vi må sikre et mangfold av tilbud med høy kvalitet, og vi må sørge for å få kunnskap om hvilke tiltak som er gode, og hvilke som har ønsket effekt. I dag ser vi at forskningsmidler brukt i sektoren, kanaliseres til statens egne tiltak. Det er behov for å øke innsatsen til forskning også til å omfatte det tilbudet vi finner utenfor statens egne institusjoner, og Høyre øker derfor bevilgningene til dette formål i vårt forslag.

Regjeringen legger opp til at stadig færre barn skal plasseres i institusjon, men heller få tilbud om fosterhjem. Dette kan være bra. Men forutsetningen for at dette skal være et forsvarlig grep, er at det finnes nok fosterhjem, og at fosterfamiliene har et godt tiltaksapparat rundt seg. Et fosterhjem som skal være et hjem for ungdom med alvorlige atferdsproblemer, rusproblemer og kanskje et kriminelt rulleblad, er nødt til å ha et godt utbygd støtteapparat for å takle de utfordringer de nødvendigvis vil måtte ha. Dette støtteapparatet er i dag ikke tilstrekkelig utbygd. Høyre er derfor sterkt uenig i redusert bevilgning til kjøp av institusjonsplasser, med den konsekvens at man bygger ned institusjonstilbudet før fosterhjemstilbudet er satt i stand til å overta for institusjonsplassering. Det er åpenbart at barn og unge vil lide under slike prioriteringer.

Høyres anliggende ved denne budsjettdebatten er altså å understreke betydningen av private aktører. Vi ønsker en tydeligere satsing på målrettede tiltak mot fattigdom og særlig utsatte grupper. Og sist, men ikke minst: Vi ønsker et krafttak som kan få barnevernet på fote og gi alle som

trenger det, et godt, relevant tilbud. Dette er et hensyn som må veie tyngre enn ideologiske tilnærminger. Her må Regjeringen bidra til å erstatte en fryktkultur med handlekraft.

May Hansen (SV) [12:29:38]: Budsjettet for 2008 inneholder viktige satsinger på ulike områder som er nedfelt i Regjeringas politikk og i Soria Moria-erklæringen. SV er glad for Regjeringas store satsing på barnehager, og jeg, som har arbeidet med barnehageforliket og oppfølgingen av det i nesten hele min stortingstid, er stolt over og glad for at vi nå har en regjering som vil oppfylle løftet om full barnehagedekning innen kort tid.

Jeg vil si til representanten fra Fremskrittspartiet at jeg tror det er helt riktig at uten det historiske forslaget som Fremskrittspartiet og SV fremmet sammen i forrige stortingsperiode, hadde vi ikke vært der vi er i dag.

Dette er en stor velferdsreform, og det er en reform som folk vil ha. Den er viktig for barn og deres utvikling, og den gir begge foreldre muligheten til å være i arbeid. Den er helt nødvendig i et likestillingsperspektiv. Barnehager skal være en arena som starter den livslange læringen, og derfor er Regjeringas satsing på innhold og kvalitet, og ikke minst rekruttering av kvalifisert personell, viktig. Vi ser i mange kommuner at søkningen til barnehageplasser øker. Dette viser at Regjeringas barnehagepolitikk er en stor suksess. Vi skrøt av innsatsen på kulturbudsjettet i forrige debatt, hvor vi har en historisk økning på over 0,5 milliarder kr. Økningen som er lagt inn til barnehager i de to siste statsbudsjettene, er på om lag 7 milliarder kr.

Vi har store utfordringer i barnevernet. Det har de siste årene vært en økning av barn som trenger tiltak fra barnevernet. Derfor er Regjeringas styrking av barnevernet helt nødvendig. Reformen har vært underbudsjettet, og det er nødvendig med en økt satsing. Det som er bekymringsfullt, er at en bedret kommuneøkonomi ikke i vesentlig grad har ført til økt innsats i det kommunale barnevernet.

Førstelinjetjenesten er særlig viktig for at barn skal få hjelp når de trenger det. Vi vet at jo tidligere man kommer i gang med tiltak, jo bedre blir resultatene. Sulteføringen av kommunene fra forrige regjering førte til at barnevernsarbeidere i mange kommuner sa at det var økonomien og ikke behovet som styrte tiltakene i barnevernet. Dette har ført til at terskelen for å innvilge tiltak i barnevernet har ligget høyere enn før, og jeg mener at det har ført til at mange barn har større og mer sammensatte problemer når de endelig får innvilget tiltak fra barnevernet. Jeg mener også vi må ha en gjennomgang av lovverket, som kanskje kan ha ført til at vi griper inn for sent.

SV ønsker seg en gjennomgang av anbudsordningen i barnevernet. Vi ønsker flere barnevernsinstitusjoner i offentlig eie, men det er uakseptabelt å legge ned institusjonsplasser så lenge barn blir stående uten tilbud. Ved årsskiftet stod 122 barn i kø for å få en fosterhjems plass, og det trengs derfor også en større satsing på rekruttering av fosterhjem.

I forbindelse med merknadene til budsjettet vil jeg spesielt understreke merknaden som sier at det er viktig at

hvert barn skal utredes individuelt, at tilstrekkelig fosterhjemskapasitet er en forutsetning for å få til et individuelt tilpasset opplegg, og at nedleggelse av institusjonsplasser ikke må skje dersom det betyr at barn blir stående uten tilbud.

Barnevernet overtok ansvaret for enslige mindreårige asylsøker denne måneden. Dette er en viktig seier for SV, som fremmet forslaget om overføringen i forrige stortingsperiode ved undertegnede. Vi har blitt kritisert av FN for å diskriminere disse barna. Det er derfor bra at vi nå har en regjering som gjør dette viktige grepet for de mest sårbare barna vi har i Norge. Denne regjeringa gjør dette. Det var ikke vilje til det i den forrige regjeringa. Man har også begynt etableringen av et tilbud til enslige mindreårige asylsøkere fra 15 til 18 år fem steder i landet. Jeg er veldig glad for statsrådets utspill i Aftenposten i dag om at barnevernet fra i dag faktisk skal utrede alle dem mellom 15 og 18 år som kommer nå.

Björg Tørresdal (KrF) [12:34:55]: Vi har mye å lære av andre kulturer når det gjelder familierelasjoner. En indisk professor undret seg over vår vestlige måte å oppdra barn på. Han pekte på at i Vesten oppdras barn til å bli uavhengige av familien. I India oppdras barna slik at familien kan være avhengig av dem.

Dette er et tankekors. I Norge er vi mindre avhengige av hverandre, men det gjør også familiebandene svakere. Sterke familierelasjoner er viktig for å gi barn en trygg oppvekst, og det er vår jobb som politikere å legge til rette for at familien får tid og rom til hverandre, og ikke bare blir transportterminal og hotell.

Kristelig Folkeparti har en oppvekstpolitikk som ivaretar tre viktige hensyn: barnas behov for trygge rammer og tid med foreldrene, de voksnes behov for gode ordninger som gjør det mulig å kombinere arbeid utenfor hjemmet og omsorg for barn, og barnevernets behov for økonomiske rammer som gjør at de kan hjelpe barn som ikke får en trygg oppvekst innenfor husets fire vegger. Disse hensynene er ivarettet i vårt alternative budsjett.

En trygg oppvekst for alle er målet, men Kristelig Folkeparti sier fattige først. Fattige barn går ikke i tog for sine rettigheter. Det gjør heller ikke barn som blir utsatt for vold i hjemmet, eller enslige mindreårige asylsøkere. Kristelig Folkeparti ønsker allikevel å prioritere disse gruppene. Vi er skuffet over at regjeringspartiene ikke har villet støtte noen av våre forslag til endringer på familiebudsjettet.

Barn som er fattige på penger eller mangler omsorg, fortjener å stå først i køen. Det gjelder også barn som vokser opp i andre land. Derfor bruker Kristelig Folkeparti 458 mill. kr på å bekjempe ekstrem fattigdom ved å øke bistanden til 1 pst. av BNI. De fattige fortjener vår støtte både innenlands og utenlands, fordi det er rettferdig.

Også i Norge er det mange barn som har behov for hjelp fra samfunnet for å få en trygg oppvekst. Derfor har Kristelig Folkeparti foreslått 70 mill. kr ekstra til barnevernet, og vi ønsker å styrke ordningen med storbymidler som går til vanskeligstilte barn og unge, med 7 mill. kr. Kristelig Folkeparti fremmer forslag om å overføre ansva-

ret for alle enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet fra 1. september 2008.

Regjeringspartiene har gått høyt på banen i kampen mot å sette bestemor ut på anbud. Kristelig Folkeparti støtter dette. Vi vil heller ikke sette barnevernsbarn ut på anbud, men sørge for at alle får en mest mulig stabil omsorgssituasjon. Vi fremmer forslag der vi ber Regjeringen legge fram en sak om å begrense private barnevernsinstitusjoners mulighet til å ta ut utbytte.

Kristelig Folkeparti vil gi mulighet til barnehageplass for alle som ønsker det, selv om familien har lav inntekt. Derfor prioriterer vi 25 mill. kr til inntektsgraderte satser for foreldrebetaling i barnehagene. Vi foreslår samlet sett å styrke barnehagene med 102 mill. kr utover Regjeringens forslag. Kristelig Folkeparti vil øke kontantstøttesatsene til 3 657 kr pr. måned og engangsstønadene til 1 G, for å gi foreldre som ikke har opptjent rettigheter til foreldrepenge, bedre mulighet til å bruke tid sammen med barnet sitt.

Mange barn ønsker seg mer tid med foreldrene sine. Jeg tror ikke problemet først og fremst handler om yrkesaktive mødre. Problemet er ikke at mor har gått ut i arbeid, men at far ikke har kommet hjem. Derfor opplever mange småbarnsfamilier at de er en underbemannet bedrift som skriker etter omstilling. Kristelig Folkeparti mener det er viktig for hele familien at alle fedre kan ta en del av foreldrepermisjonen. Vi har lagt inn merknader om å øke fedrekvoten til ti uker, og registrerer at Regjeringen ikke ønsker å bekrefte sitt løfte fra Soria Moria.

Et forpliktende foreldreskap og et godt samarbeid mellom foreldrene etter samlivsbrudd er avgjørende for barns oppvekst. Kristelig Folkeparti har foreslått å styrke familievern med 10 mill. kr, noe som ville gitt rom for økt klientbehandling samt midler til kompetanseheving. Det er viktig at Kirkens Familievern får tilstrekkelig midler til fagutvikling og kompetanseheving for å ivareta særpreget til de diakonale familievernkontorene.

Avslutningsvis vil jeg peke på en merknad som synliggjør hvorfor et samarbeid mellom Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet ikke er liv laga. Fremskrittspartiet skriver i innstillingen:

«Disse medlemmer mener at det ikke er en offentlig oppgave verken å drive med likestillingsarbeid eller tiltak for særinteressegrupper slik som lesbiske og homofile. Disse medlemmer mener det er feil å opprette selektive tiltak for friske og arbeidsføre voksne mennesker kun på basis av deres seksuelle legning.»

Med andre ord: Så lenge homofile og lesbiske eller andre grupper som opplever trakassering på skolen, i arbeidslivet eller på boligmarkedet, er friske og arbeidsføre, er det ingen grunn til å bruke offentlige midler på å bekjempe diskriminering, mener Fremskrittspartiet. Dette er en politikk som ligger milevis fra Kristelig Folkepartis. Kristelig Folkeparti mener alle har samme krav på vern mot diskriminering, uavhengig av diskrimineringsgrunnlag, arbeidsevne og helse.

Magnhild Eia (Sp) [12:40:13]: For Senterpartiet er det viktig å anlegge et bredt perspektiv i familiepolitikk-

ken. Gode oppvekstvilkår skapes gjennom summen av de tiltak som bidrar til gode, trygge og utviklende lokalsamfunn. Fokuset på trygge skoleveier blir dermed like viktig som fokuset på lav foreldrebetaling i barnehagen, og fattigdomsbekjempelse like viktig som familievern. Det er derfor av avgjørende betydning at vi fortsetter å styrke kommunenes evne til å ta seg av de viktige velferdsoppgavene som vi pålegger dem.

Senterpartiet er sammen med de andre regjeringspartiene stolt av satsingen som gjøres på barnehager. Aldri har så mange barn gått i barnehage som nå, og aldri har så mange nye plasser blitt bygd over hele landet. Regjeringen satte seg et høyt mål, om full barnehagedekning, og er dermed nærmere dette målet enn noen annen regjering har vært tidligere. Men Senterpartiet er ikke bare opptatt av kvantitet. Kvantitet og kvalitet må gå hånd i hånd som siamesiske tvillinger. En aktiv politikk for å rekruttere flere førskolelærere har resultert i at antall uteksaminerte og søkere til utdanningen har økt betydelig.

Vi erkjenner likevel at det er en stor utfordring å sikre tilstrekkelig pedagogtetthet i en periode da antall plasser øker kraftig. Høy kompetanse er avgjørende for å oppfylle barnehagelovens bestemmelse om at barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Småbarnsperioden er en grunnleggende del av det livslange lærings- og dannelseløpet, enten barna tilbringer mye av sin tid i barnehage eller foreldrene har valgt andre omsorgsløsninger. Barn skal gjennom lek og læring gis mulighet til å utvikle seg og forme sin personlighet og identitet.

Det fokuset som denne regjeringen og dette stortingsflertallet har på kvalitet i barnehagen, har aldri før vært i norsk politikk. Og jeg tør minne om at trass i dagens opposisjons høystemte retorikk hva angår barnehagens kvalitet og innhold, viser den nære historien et helt annet bilde og fokus. Da Dávøys forslag til barnehagelov møtte kraftig motbør i 2004, og dermed ble kraftig endret før den ble lagt fram for Stortinget, var det nettopp fokuset på kostnadseffektivitet framfor kvalitet som skapte motstanden.

For at alle barn i Norge skal sikres et godt læringsmiljø, må vi tilrettelegge for at barnehageansatte, men ikke minst også foreldre, får tid nok til å se hvert enkelt barn og deres behov. Den slags forebygging koster, men er på sikt sparte penger på reparasjonsbudsjettene.

Vi kan ikke oppnå full barnehagedekning i Norge uten private barnehager, og for Senterpartiet er det viktig å arbeide for økonomisk likeverdige forhold mellom offentlige og private barnehager. Vi er glad for at det er full enighet om dette i Regjeringen. Vi vil også minne om at de private barnehagene økte mest i antall fra 2005 til 2006. Uten attraktive rammevilkår ville neppe denne storstilte utbyggingen med de private i spissen skjedd. Når det er sagt, mener Senterpartiet det er viktig at Regjeringen fortsetter sitt arbeid med å kartlegge de registrerte forskjellene, og vi er også tilfreds med at fylkesmannen brukes aktivt som tilsynsmyndighet.

Et velferdssamfunn kan ikke, og skal ikke, ha mindre ambisjoner på vegne av barn der samfunnet må ta ansvar for oppgaver foreldrene ikke kan, vil eller evner å påta

seg. For Senterpartiet er det viktig at familier og barn gis oppfølging og hjelp i hjemmet, før en vurderer å ta barnet ut av familien. Vi mener at både samlivskurs og familievern er viktige forebyggende tiltak. Samtidig er det viktig at de barna som ikke kan få best omsorg i hjemmet, sikres skreddersydde alternative omsorgstilbud.

Derfor er det for Senterpartiet svært viktig at Regjeringen i dette budsjettet varsler økt satsing på barnevernet, herunder en styrking av fosterhjemstilbudet og en gjennomgang for å kvalitetssikre ettervern for ungdom over 18 år. I tillegg er vi i Senterpartiet opptatt av at alle barn skal ha rett til en trygg og forutsigbar livssituasjon. Det er derfor lovende at barne- og likestillingsministeren varsler at hun vil se på anbudsregelverket for barnevernet på nytt. Vi deler ministerens ønske om å sette barna først og mener prinsipielt at konkurransepolitikk må være underordnet på dette området.

For Senterpartiet er det også av avgjørende betydning at vi sikrer et mangfold av tilbud av god kvalitet i barnevernet. Private tiltak, enten de er livssynsbaserte eller av annen ideell karakter, skal være, og er i dag, et viktig supplement til det statlige barnevernet. Vi vil aktivt bidra til å tilrettelegge for forutsigbare og klare kriterier for drift av barnevernsinstitusjoner både i privat og i offentlig regi.

Jeg er opptatt av at alle barn i Norge skal sikres god omsorg. Derfor er det gledelig at barnevernet nå tar over omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Dette er en kraftig forbedring, og det er også mer enn noen annen regjering har fått til på dette området tidligere. Så deler jeg videre utålmodigheten mange føler for dem som er over 15 år, men bifaller at disse også skal komme inn under barnevernet. Vi ser fram til at dette skjer allerede i 2009.

Trine Skei Grande (V) [12:45:27]: I den forrige debatten vi hadde i dag, var et av temaene mangfold, og egentlig kan det også være tema når vi skal diskutere denne rammen.

For Venstre er det viktig å ha en tilnærming der man tar inn over seg at mennesker er ulike, barn er ulike, foreldre er ulike, og problemer vi møter i livet, er også ulike. Derfor er det viktig å ha en bredde i tilbudet, og et tilbud som er tilpasset hver enkelt. Det betyr ikke at det skal fires på kvalitet og kompetanse. Barndom bør være preget av at man møter voksne som har både kvalitet og kompetanse i det de gjør.

Barnehagefeltet er et stort felt. Jeg syns Regjeringa skal ha skryt for å ha fått til å bygge så mange plasser. For Venstre var det viktig, da vi gikk inn i barnehageforliket, at man prioriterte plasser foran pris. Når man skal få et gode, som jeg mener at en barnehageplass faktisk er, er det viktig at man får tilgang på den før man skal nå de magiske 1 500 kr. Nå ser det ut som det kan være lenge til man får se det.

Det som også er et viktig aspekt, og som jeg syns er fint når man leser merknadene i innstillingen, er at den har seget inn over regjeringspartiene den ulikheten som ble innført ved maksprisreformen, nemlig at det har blitt van-

skeligere for kommunene å subsidiere familier med dårlig råd. Den ulikheten partiene har fnyst av tidligere på denne talerstolen, begynner nå å si inn over dem som et problem.

Venstre begynner nå å bli bekymret over kvaliteten på disse barnehageplassene som trykkes fram i et så stort tempo. Derfor har vi prioritert 30 mill. kr mer til kompetanseutvikling, 10 mill. kr mer til rekruttering av fagpersonale og 10 mill. kr mer til forskning knyttet til barnehager.

Så er det barnevernet. Jeg vil først benytte sjansen til å si fra denne talerstolen at innenfor dette feltet er det veldig mange som gjør en veldig bra jobb. Som politikere møter vi ofte de tilfellene der det ikke går bra, men det er også veldig mye som går bra. Det er mange som får snudd mange liv inn på et bedre spor.

Det jeg er bekymret over, er for det første at Regjeringa driver en tydelig ideologisk kamp mot alle private aktører i dette tilbudet til unger. Det er interessant å se hvor mye en sosialistisk regjering ønsker å bruke markedsmechanismene for å presse folk ut av dette tilbudet.

Det andre er at vi må ta inn over oss utfordringene knyttet til ettervern. Ettervern på barnevernssiden tror jeg vi bare må belage oss på å ta et løft på, hvis vi i det hele tatt skal se effekt av de pengene og de kreftene vi investerer for at ungene skal få livet sitt inn på riktig spor.

Så må jeg innrømme at jeg er skeptisk til denne klokkeretroen på at fosterhjem skal løse alle utfordringene vi har. Venstre har stått på denne talerstolen i 130 år snart, og vi har sett pendler gå fram og tilbake. Jeg har en klokkeretro på at det å klamre seg til pendelen når den er ytterst, alltid er feil. Vi må ha en bredde av tilbud til ungene. Har man klokkeretro på at det bare er fosterhjem som løser alt, da har man ikke snakket med mange av de ungdommene som faktisk har vokst opp andre steder, og som har gode erfaringer fra det. Jeg tror vi må ha en variasjon i tilbudene, og at de tilbudene må tilpasses dem det faktisk gjelder, og ikke tilpasses en eller annen politisk bølge som sier at det ene eller det andre er riktig. Jeg syns alltid det er interessant å si noe om hvem det er som kommer til å si at vi har gjort en dårlig jobb om 20 år. Hvem er det som kommer til å komme fram da og fortelle oss akkurat det? Jeg vil si at kontrollen knyttet til fosterhjem må være mye vanskeligere enn kontrollen knyttet til institusjoner. Det er et alvor som også må komme inn over oss når vi diskuterer akkurat dette.

Så er jeg glad for at vi er i ferd med å ta skritt når det gjelder enslige, mindreårige asylsøkere, men jeg syns det er viktig at de da ikke blir utsatt for noe sparebluss når det gjelder bevilgninger, og at folk med kompetanse kommer til å jobbe med dette området.

Så er det flere ting jeg har lyst til å nevne, men ettersom jeg har 20 sekunder igjen, må jeg nevne etiskforbruk.no, som er en forbrukerportal som jeg syns det er bra at regjeringspartiene har begynt å bevege seg for å få til en litt mer stabil støtte til. Det å være miljøvennlige forbrukere er ganske viktig for at vi skal kunne klare å ha et miljøvennlig forbruk, selv om Regjeringa tidligere ikke har hatt stor forståelse for merking og forbruksstøtte på den måten.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [12:50:57]:

Med dette budsjettet tar vi nye, viktige og riktige skritt mot Soria Moria. I tråd med vår regjeringserklæring fortsetter vi å styrke barnevernet, vi gir selvstendig næringsdrivende rett til foreldrepenger, vi styrker innsatsen mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap, og, som lovet i Soria Moria, fortsetter vi å øke den økonomiske støtten til barne- og ungdomsorganisasjonene.

Med dette budsjettet har Regjeringen økt bevilgningene til det statlige barnevernet med til sammen netto 700 mill. kr siden vi tiltrådte. Vi overtok en underbudsjettet reform og har ved hver eneste korsvei gitt mer penger for å sikre et godt statlig barnevern. Vi viderefører vridningen fra institusjon til fosterhjem og hjemmebaserte tiltak, og gir gjennom en slik dreining bedre tilpassede tilbud til barna. Det er riktig at vi tror det er best for barna ikke å bo på institusjon. Samtidig er det viktig for meg å presisere at hvert enkelt barn skal vurderes individuelt, og at vi fortsatt vil ha bruk for institusjonsplasser til de barna som ikke kan tilpasses fosterhjem.

Samtidig har vi styrket kommuneøkonomien, slik at også barnevernet i kommunene kan få mer penger.

Ca. 40 000 barn får hjelp fra barnevernet. Dyktige ansatte landet rundt gjør Norges barnevern til et faglig godt barnevern.

Barnevernet består av offentlige, ideelle og kommersielle institusjoner. Dette har vært mye diskutert de siste ukene. La meg da igjen slå fast Regjeringens og stortingsflertallets utgangspunkt: Vi ønsker oss et barnevern drevet av det offentlige, men supplert av ideelle aktører. Disse spiller en viktig rolle som gode samarbeidspartnere og viktige samfunnskritikere. Det er riktig at vi ønsker å redusere bruken av kommersielle institusjoner, men vi er klar over at vi i overskuelig framtid er avhengig av disse. Alle private barnevernsinstitusjoner i Norge er godkjent, og vi må sikre alle private institusjoner gode og forutsigbare rammevilkår.

Vi ønsker å utnytte unntaket i lov om offentlige anskaffelser så langt det er mulig. Derfor har vi igangsatt et arbeid for å gjennomgå regelverket og praktiseringen av det. Jeg har allerede varslet at et tiltak vil være å tilby de private virksomhetene lengre avtaleperioder. Andre tiltak vil jeg komme tilbake til.

I tråd med Soria Moria-erklæringen overtok barnevernet tidligere denne måned ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Parallelt med etableringen av Eidsvoll omsorgssenter med plass til 30 barn har departementet påbegynt planlegging av fem nye omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Jeg har merket meg stortingsflertallets utålmodighet og skal gjøre mitt ytterste for at vi skal kunne gi de eldste barna et tilbud så snart som mulig, også i tråd med Soria Moria-erklæringen.

Regjeringen fortsetter det viktige arbeidet med likestilling mellom kvinner og menn. Manglende likestilling gir seg ulike uttrykk, og likestillingsarbeidet må skje på bred front. Jeg er glad for at en samlet komite støtter Regjeringens forslag om å gi selvstendig næringsdrivende full rett til svangerskapsenger og foreldrepenger fra 1. juli neste

år. Tiltaket kan stimulere både kvinner og menn til etablering av egen virksomhet, men jeg skal ikke legge skjul på at dette vil være særlig viktig for kvinnelige gründere. Samtidig vil det gi flere fedre rett til fedrekvote. Det er av begge grunner et viktig likestillingspolitisk virkemiddel.

I tråd med Soria Moria-erklæringen styrker Regjeringen innsatsen mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap med henholdsvis 20 mill. kr og 18 mill. kr over vårt budsjett. Jeg er glad for at komiteen slutter opp om disse som viktige satsingsområder i budsjettet for 2008. Både tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er overgrep og eksempler på at særlig kvinner holdes nede av patriarkalske strukturer.

Jeg vil avslutte med de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene, som har stor betydning i barne- og ungdomspolitikken. Vi utarbeider et nytt regelverk for grunnstøtte til barne- og ungdomsorganisasjonene som vil tre i kraft i 2008.

Jeg er glad for at stortingsflertallet ser ut til å støtte Regjeringens forslag til budsjett på dette området for 2008.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:57:05]: Jeg er veldig glad for det som statsråden sa fra talerstolen både når det gjelder barnevern, og når det gjelder mindreårige asylsøkere. Men jeg må likevel spørre statsråden om jeg oppfattet henne rett. Vi har fremdeles mange barnevernsinstitusjoner i Norge, og mange av dem er private. Spesielt kanskje for barn med store atferdsproblemer vil det fremdeles være aktuelt å ha institusjoner. Og da må jeg spørre statsråden om jeg oppfattet henne rett, at hun sa at man skal gå fra private til offentlige institusjoner – at man skal ha en dreining der. Eller misforstod jeg det?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [12:57:53]: Nei, det er ingen misforståelse. Det er et stortingsflertall og en flertallsregjering som står bak den dreiningen, knyttet til at vi ønsker å redusere bruken av de kommersielle aktørene. Samtidig vil jeg understreke at det som er svært viktig for oss, er at barna skal komme først, og det er grunnen til at vi ikke ønsker kommersielle aktører som tar ut for stort utbytte, fordi det kommer som et problem når vi skal finansiere mange tiltak overfor barna.

Vi ønsker åpenhet, vi ønsker forutsigbarhet også for de private aktørene, og det er derfor jeg allerede har kommet med forslag som vil bidra til å gi trygge rammer også til de kommersielle aktørene som vi kommer til å bli avhengige av. Men dreining kommer det til å bli.

Olemic Thommesen (H) [12:59:00]: Høyre er veldig fornøyd med at Regjeringen vil innføre likestilte rettigheter ved svangerskap for selvstendig næringsdrivende. Det er et forslag som vi har fremmet før, som riktignok ble nedstemt, men vi er gjerne rausere, bare det blir noe av, så dette er utmerket. Det ble også tatt opp av statsråden i hennes innlegg.

Så er det et lite men her. Når Regjeringen skal betale det dette koster, tar man det gjennom en økning av innbetaling til folketrygden, og da blir det et lekkert regnskap for Regjeringen, for da sparer faktisk staten seg for 35 mill. kr, fordi man forsyner seg mer av lasset enn det man gir.

Mitt spørsmål til statsråden er da: Vil forslaget bidra til å styrke selvstendig næringsdrivendes stilling, slik ordningen nå gjennomføres?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [13:00:02]: Vi har sett på dette forholdet. Det er et faktum at det utelukkende er selvstendig næringsdrivende som ikke skal ha barn og heller ikke tegner tilleggsforsikring, som vil oppleve en avgiftsøkning. Vi har regnet nærmere på det og sett at av en inntekt på f.eks. 400 000 kr vil denne økningen utgjøre 1 160 kr i året, dvs. i underkant av 100 kr i måneden. Økningen er altså svært beskjeden.

Det som er viktig å understreke, er at vi, i motsetning til tidligere regjeringer, har vist handlekraft ved å innføre denne ordningen. Vi har fått på plass en fullverdig foreldrepengeordning for selvstendig næringsdrivende.

Björg Tørresdal (KrF) [13:00:58]: Et forpliktende foreldreskap og et godt samarbeid mellom foreldrene etter et samlivsbrudd er avgjørende for et barns oppvekst. Kristelig Folkeparti har foreslått å styrke familievernet med 10 mill. kr i vårt alternative budsjett, til økt klientbehandling og midler til kompetanseheving. Vi har en lang tradisjon med tosporet familievern i Norge, godt samarbeid mellom de offentlige og de kirkelige kontorene og med respekt for hverandres egenart.

Kristelig Folkeparti mener at det er viktig at Kirkens familievern får tilstrekkelige midler til fagutvikling og kompetanseheving for å ivareta særpreget for de diakonale familievernkontorene.

Mitt spørsmål til statsråden er enkelt: Er statsråden enig i dette?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [13:01:46]: Representanten er klar over at det nå er forhandlinger som skal bidra til at kristne familievernkontorer fortsetter sin virksomhet. Jeg håper at man har forståelse for at jeg ikke går inn i den problemstillingen. Vi er prinsipielt enig i at vi trenger et mangfold også innenfor dette området.

Trine Skei Grande (V) [13:02:21]: Det vi i Venstre har vært opptatt av, er enslige mindreårige asylsøkere. Men vi har også vært bekymret for at man skal komme med noen lettvinde løsninger og for lite penger, slik at det blir dårlige løsninger for disse barna. Nå åpner man omsorgssentre, og statsråden varsler i Aftenposten i dag også en utredning.

Det som jeg er opptatt av, er om statsråden har en plan når det gjelder kompetansebygging innad i barnevernet, for akkurat disse barna. Noen av dem har sterke opplevelser som de må leve med resten av livet. Noen klarer det fint, mens andre må ha hjelp til å klare det. Hva er statsrå-

dens plan for kompetanseoppbygging, slik at man kan klare å ta på seg denne oppgaven på en skikkelig måte?

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [13:03:06]: Vi kommer til å bruke mye tid i 2008 for å få til det som nettopp er et felles ønske: å få gode omsorgssentre som ivaretar hensynet til barn mellom 15 og 18 år. Spørsmålet om kompetanse er helt sentralt. Vi vil vurdere både å bruke eksisterende kompetanse og å bygge den opp videre. Men det er altså helt sentralt for å ivareta disse ungene. Så svaret er ja.

Karin W. Woldseth (FrP) [13:03:42]: Jeg vil gjerne følge opp det forrige spørsmålet mitt lite grunn.

På midten av 1990-tallet satt jeg i fylkestinget. Da var trenden at man i stor grad skulle avvikle de offentlige barnevernsinstitusjonene og satse på private, for det var dyrere å drive de offentlige barnevernsinstitusjonene enn de private. Hva er så årsaken til at man har reversert dette? Er det slik som opposisjonen for så vidt har hatt en følelse av, at Regjeringen over hele linjen planlegger å dreie barnevernsinstitusjonene mer mot det offentlige og ha mindre fokusering på de private? Er det slik at Regjeringen nå jobber nærmest målrettet mot det sosialistiske prosjektet?

Eirin Faldet hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [13:04:48]: Det er slik at vi forholder oss til stortingsflertallet når det gjelder å foreta en dreining. Jeg vil understreke at man ikke må ha inntrykk av at offentlige institusjoner er skjermet fra kvalitet og skjermet fra åpenhet. Når det er færre barn som bor på institusjon, er det et faktum at både private og kommersielle institusjoner må redusere sin virksomhet. Men representanten er fullstendig klar over at vi på midten av 1990-tallet så en voldsom og uheldig utvikling der enkelte aktører faktisk tjente fett på denne omsorgsoppgaven. Det er grunnen til at stortingsflertallet ønsker å foreta dreiningen, med full åpenhet og med full forutsigbarhet og kvalitet for barna.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:06:08]: Då representantane May Hansen og Øystein Djupedal gjekk til Framstegspartiet for å fremma eit Dokument nr. 8-forslag for ein del år sidan, vart etter kvart heile opposisjonen, heile Stortinget, einige om eit barnehageforlik. Det vart sluttspurten på ein liten revolusjon. Dei gjorde alle oss som har små barn i dag, ei teneste, og dei gjorde samfunnet ei teneste. Det var som sagt sluttspurten på det eg vil kalle ein liten revolusjon.

På den tida då eg vart født – på begynninga av 1970-talet – gjekk ca. 2 pst. av barn i Noreg i barnehage. I dag er barnehagedekninga over 82 pst. For barn som er tre år pluss er dekningsgraden i dag godt over 90 pst. Barneha-

geforliket har vore viktig av mange grunnar. Det har vore viktig i likestillingspolitikken. I løpet av den same perioden har kvinners yrkesdeltaking gått opp frå å vere ca. 45 pst. til å vere nærare 70 pst. Det har vore viktig for integreringspolitikken, for minoritetspolitikken i Noreg, fordi det gir ein arena for å møte andre, for å trene språk og vere på ein arena for alle, for barn med minoritetsbakgrunn som ikkje har same tilgang på dei arenaene elles. Det er òg viktig sysselsetjings-/arbeidslivspolitikkk.

Av og til kan ein høyre kritikk som går på at barnehagesatsinga har vore for dyr, eller spørsmål om vi har hatt råd. Men det avgjerande spørsmålet er: Hadde vi hatt råd til å la vere? For vi har til dei grader bruk for den arbeidskrafta som barnehagereforma er med på å frigjere i samfunnet i dag. Men aller viktigast har jo dette vore – og vil fortsetje å vere – for barna sjølve. For barnehagar i dag er eit godt pedagogisk tilbod, med mange flinke førskolelærarar, som går igjennom ei god utdanning, og som kan bidra med mykje til barn i barnehagen. I tillegg er det – noko vi for ofte gløymer – mange andre flinke tilsette, assistentar og andre, som òg gjer ein god og viktig jobb i barnehagar i dag.

Barnehagen er den arenaen der barn i veldig stor grad møter andre barn i dag. Barnehagar har for mange erstatta det gata eller leikeplassen ein gong var for oss som aldri gjekk i barnehagen da vi var barn.

Barnehagen i dag er med på å førebu barna på kunnskapssamfunnet og er i realiteten den frivillige starten på livslang læring. Eg la merke til at representanten Woldseth sat og smilte under representanten Gjøl sitt innlegg. Eg smilte òg under representanten Gjøl sitt innlegg, for eg var heilt einig i representanten Gjøl påpeiking av den etter kvart godt dokumenterte samanhengen mellom det å gå i barnehage – og talet på år i barnehage – og kompetanse og ferdigheiter innafor lesing, som er så viktig for at ein skal klare seg i alle fag, i arbeidslivet, i samfunnet, som vaksen.

Eg skulle gjerne vite kva forskning det eventuelt er, som det vert vist til her, som seier at det er negativ eller ingen samheng mellom å gå i barnehage og å lære seg språk, og kva forskning som viser at det er ein negativ samheng mellom å gå i barnehage og det å få sosial kompetanse og verte flink til å te seg i høve til andre og rett og slett få ein god start på livet. For det er etter kvart svært godt dokumentert at det er mykje å hente både kunnskapsmessig og sosialt for barn som går i barnehage. Eg la merke til at representanten Gjøl brukte merkelappen «kunnskapspartiet» på Høgre. Det får stå for representanten si eiga rekning. Men i den grad Høgre tek sikte på å vere eit kunnskapsparti, må vi jo spørje oss om åra før barn kjem i skolealder, for vi veit at ein betydeleg del av både den sosiale kapitalen vi har, og humankapitalen vert etablert da. Viss ein har ein politikk der det skal verte dyrare med barnehageplass, men der vi skal fortsetje å ha kontantstønning, som er betaling for ikkje å gå i barnehage, vil det føre til at færre får tilbod om barnehage, med den tidlege starten på læring som det betyr.

Heilt til slutt vil eg seie at eg sjølvsagt er einig i at inngenting kan erstatte foreldra sitt ansvar, verken som om-

sorgspersonar eller lærarar for sine barn. Barnehagen skal heller ikkje vere ein konkurrent, men eit supplement.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [13:11:41]: Jeg blir litt utrygg når jeg hører at en statsråd som er ansvarlig for barna våre i barnehagen, ansvarlig for barnehagene, så ukritisk hyller bruken av barnehager, fullstendig uten et eneste spørsmålstejn. Når vi har fått en reform som omfatter mellom 80 og 90 pst. av barna våre i store deler av deres våkne tilstand, er man fremdeles ikke villig til å se på om det kan ha ulemper at barn er i barnehagen.

Tenker statsråden da på foreldrene og deres dårlige samvittighet, eller tenker han på barna og barnas beste og om det faktisk er til barnas beste at de er i barnehagen lenger enn foreldrene er på jobb?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:12:48]: Det er freistande å begynne med å seie at eg òg vert noko utrygg når eg merkar meg at eit stort parti som Framstegspartiet er så skeptisk til det viktige tilbudet som over 80 pst. av norske barn heldigvis kan ta i bruk, og dei positive effektane som etter kvart er veldig godt dokumenterte gjennom omfattande forskning i mange land. Eg vil òg gjerne utdjupe at det er av største viktigeit å understreke kor viktig foreldra òg er. Foreldra er sjølvsagt dei viktigaste omsorgspersonane for sine barn. Når vi ser mange av dei problema som altfor mange barn opplever i sin barndom, har det òg å gjere med at vi som er foreldre, ikkje klarer å utøve den rolla godt nok. Men foreldre spelar òg ei kjempeviktig rolle som – la oss kalle det – lærarar for sine egne barn. Vi veit f.eks. at barn som les saman med foreldra, i gjennomsnitt har betre ferdigheiter i lesing seinare.

Eg meiner at barnehage er eit godt tilbod, som det store fleirtalet av norske foreldre vel å bruke fordi dei veit at det er eit godt tilbod, og det er eit tilbod som vi skal leggje til rette for at enda fleire kan bruke, og som kan verte enda betre enn det er i dag.

Olemic Thommessen (H) [13:14:12]: Det gleder meg at statsråden har fått med seg at Høyre er et kunnskapsparti.

En viktig ting når man skal måle kunnskap, er at man leser forskning kritisk. Jeg tror nok at bakgrunnsbildet for barnehagenes betydning for sluttresultatet i den andre enden – når man går ut fra et universitet – er ganske sammensatt. For eksempel vet vi at det faktisk er omtrent bare halvparten av finske barn som har gått i barnehage. Som kjent har jo statsråden atskillig å strekke seg etter før han kan smykke seg med finske resultater når det gjelder utdanning generelt.

Men min bekymring denne gangen går faktisk på dem som ikke får gått i barnehage. Det dreier seg om innføring av makspris, som i noen tilfeller faktisk har ført til en økning av barnehageprisen. Det rammer kanskje særlig barn med fremmedspråklig bakgrunn. Derfor har vi vært opptatt av å innføre inntektsgradert foreldrebetaling og søskenmoderasjon, og har et forslag i budsjettet om det. Mitt

spørsmål er om statsråden kan se at maksprispolitikken faktisk ser ut til å ramme noen familier, og at det er behov for å innføre et system med inntektsgradering.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:15:38]: Eg refererte til at representanten Gjul i innlegget sitt kalla Høgre eit kunnskapsparti. Når ein legg til rette for ein politikk som ikkje oppfordrar fleire barn til å gå i barnehage, er det iallfall ikkje openbert at det vil føre til at fleire tidleg vil få ein smak av auka kunnskapar, som ein definitivt får i barnehagen.

Når det gjeld foreldrebetaling, er vi i den heldige situasjonen at langt fleire går i barnehagen, fordi vi set ned prisen for alle. I tillegg finst det ei rekkje kommunar som har inntektsgradert foreldrebetaling. Ikkje minst er det vanleg i dei største kommunane. Fleirtalet av dei som har barn i Noreg, bur i kommunar der det er inntektsgradert foreldrebetaling. Det er òg ei rekkje andre ordningar retta særleg mot foreldre som ønskjer å ha barn i barnehage, og som har låge inntekter. Det er definitivt viktig å gå vidare på den vegen, og det har Regjeringa, som representanten sikkert er kjend med, tenkt å gjere.

Björg Tørresdal (KrF) [13:16:56]: Jeg vil gjerne fortsette med å spørre statsråden om innteksregulerte betalingssetser. For det står i forskriften om foreldrebetaling i barnehager at alle kommuner «skal» ha en ordning der de tilbyr barnefamilier med lav betalingsevne en reduksjon eller et fritak. Så viser det seg at et flertall av kommunene har flate satser, dvs. at en betaler det samme uansett hvilken betalingsevne en har. Undersøkelser viser at kun 23 pst. av kommunene – riktignok er noen kommuner store, men kun 23 pst., en fjerdedel av kommunene – har et betalingssystem for innteksgraderte satser. En kan diskutere om det er maksprisen – jeg tror det er maksprisen – som har gjort at en har fått et flatere betalingssystem. Men det som er viktig nå, er å gjøre som Kristelig Folkeparti. Vi har prioritert 25 mill. kr – det kunne nok vært mer – for å få på plass ordninger som hjelper de familiene som har lavest betalingsevne. Hva konkret er det Regjeringen vil gjøre for å sikre alle? For det er viktig ikke bare at mange går i barnehage, men at de som trenger det mest, får plass.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:18:05]: Eg er heilt einig i det formålet.

Lat meg begynne med å presisere eit par ting. Kommunane er ikkje pålagde å tilby inntektsgradert foreldrebetaling, men moderasjons- og fritaksordningar for barnefamiliane med lågast betalingsevne. Og dersom ein ser på talet på barn, er fleirtalet omfatta av dette, for dei fleste store kommunane og dei største byane har slike ordningar. I sum har altså talet på barn som er omfatta av den typen ordningar, auka dei siste åra. Friplassar er eit anna nytta verkemiddel.

Men eg er einig i at vi gjennom å setje ned maksprisen ytterlegare og å sjå på andre ordningar må fortsetje å gå i ei retning som gjer at fleire av dei som har lågast inntekt, får moglegheita til å nytte seg av det tilbodet som barnehagen er.

Trine Skei Grande (V) [13:19:07]: Jeg merker meg og er glad for at den nye statsråden har en litt annen tone om barnehagens betydning. Barnehager er et gode, spesielt for de barna som sliter, men det er ikke noe negativt å være med sine foreldre heller. Det er en viktig balansegang.

For de barna som sliter, og som det er en veldig stor fordel for å kunne få være i barnehagen, er det viktig å ha gode fagpersoner. Det har vært en stor utbygging av barnehager. Venstre er veldig bekymret for tilgangen på fagpersonale. Nå ser vi også at det åpnes for at vi kan bruke førskolelærere enda lenger inn i skolen. Statsråden legger inn enda flere timetall i grunnskolen, og da kan man kanskje suge til seg enda flere førskolelærere, bort fra barnehagen. Sjøl om assistenter og andre gjør en god jobb, som statsråden sa i innlegget sitt, er det viktig at vi har gode fagpersoner til å gjøre en god jobb i barnehagen.

Er ikke statsråden bekymret for at alle disse tiltakene på skolesektoren kommer til å ta fagpersoner fra den viktige barnehagesektoren?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:20:13]: Det forslaget som representanten sannsynligvis siktar til om førskolelærere si moglegheit til å undervise i skolen, inneber faktisk strengare kompetansekrav for å kunne verte tilsett som lærar i skolen for dei som har førskoleutdanning, enn i dag. Så den delen av det trur eg ikkje vi skal frykte.

Derimot er det behov for å gjere endå meir enn det vi allereie gjer når det gjeld å få fleire førskolelærere og pedagogar inn i barnehagen. Det er svært viktig. Vi gjer mykje – vi har ein eigen kompetanseutviklingsstrategi og ein rekrutteringsstrategi, og det vert 125 fleire studieplassar gjennom dette budsjettet i 2008. Men dette vil framleis vere viktig i åra framover. No har vi hatt ein periode med veldig høg utbyggingstakt. Vi har likevel klart om lag å halde tritt når det gjeld talet på førskolelærere. Heldigvis vil det, når det ikkje vert det same behovet for å auke utbygginga, vere noko lettare å auke pedagogtettleiken i åra framover. Det vil vere eit svært viktig verkemiddel for betre kvalitet i barnehagane.

Karin S. Woldseth (FrP) [13:21:27]: Jeg gir meg ikke, heller ikke på forskning!

Først vil jeg si at det er en åpenbar misforståelse når statsråden tror at Fremskrittspartiet er skeptisk til barnehager. Det er vi ikke. Vi var en av grunnleggerne av reformen, og er ikke skeptiske til barnehager. Det vi er skeptiske til, er at man, når man setter mellom 80 og 90 pst. av alle norske barn inn i barnehage, ikke engang vurderer å stoppe opp og tenke på og forske på hvorvidt det kan være problemer med det. Jeg skal gjerne gi statsråden adressen til forskere både i England, Tyskland og USA som holder på med store forskningsoppgaver på nettopp det som angår konsentrasjon og tilknytningsproblematikk i forhold til foreldrene. Jeg håper at statsråden kan vurdere om han i hvert fall skal lese de forskningsrapportene som allerede foreligger.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:22:41]: Eg er veldig for forskning – lat meg understreke det – òg når det gjeld både innhald og andre sider ved barnehagar. Men eg må få lov til å seie at det er jo ikkje slik som ein kan få kjensla av her, at vi no driv eit stort eksperiment med 80–90 pst. av norske barn. Det er altså omfattande forskning og omfattande erfaringar over mange år vi har i Noreg og mange andre land med omsyn til barnehagar, og vi har dermed eit svært godt grunnlag for å kunne seie at det er eit viktig tilbod – når det er kvalitativt godt – som har stor betydning på ulike måtar for barn. Samtidig må vi vere opptekne av at foreldras rolle i forhold til egne barn, anten det no gjeld omsorg eller læring, er kjempeviktig og vil vere det for alle.

Presidenten: Replikkkordskiftet er over.

Britt Hildeng (A)[13:24:05]: Alle barn som vokser opp i Norge, har krav på trygghet, frihet til utfoldelse og skolegang. Barnevernet er det sikkerhetsnett barn har når familien på eget grunnlag ikke evner å innfri de rettigheter barn som bor i Norge, skal ha.

Historisk sett var Norge tidlig ute med å stadfeste fellesskapets ansvar for å sikre barns rettigheter, bl.a. gjennom de castbergske barnelovene. FNs barnekonvensjon og inkorporeringen av den i norsk lovgivning er en viderføring og et svar på barns omsorgsutfordringer i en globalisert verden. Slik stadfestes fellesskapets ansvar for alle barn som bor og oppholder seg i Norge, hvilket innebærer at også barnevernet har fått nye oppgaver og nye problemer som skal løses. Det er problemer som følger av tvangsgifte og kjønnslemlestelse, av menneskehandel, av papirløse beboere og av mindreårige asylsøkere.

Vi er glad for at budsjettet, og statsråden i sine uttalelser, legger vekt på de barnefaglige vurderingene i arbeidet med disse spørsmålene, med den naturlige konsekvens at barnevernet overtar omsorgsansvaret for mindreårige asylsøkere. Vi er glad for at statsråden har vært helt klar på at barn og barns beste også skal sikres i møte med papirløse asylsøkere eller innvandrere.

For et samfunn er det avgjørende at vi kan gi barn og unge nødvendig trygghet og utviklingsmuligheter. I så måte er det et sunnhetsstegn når vi til tider kan ha sterke diskusjoner om utviklingen av og disposisjoner i barnevernet. Det betyr at folk bryr seg. Samfunnskritikken er en potensiell styrke som vi skal ta med oss. Like viktig er det imidlertid å ta med seg den positive utviklingen som er i barnevernet – ca. 40 000 barn får hjelp, og ca. 700 mill. kr mer til barnevernet. Det statlige barnevernet har kommet langt i å realisere målsettingen i barnevernsreformen og i å få sin organisasjon og økonomi på plass, og det arbeides målbevisst for å styrke barnevernets kompetanse og rekruttering. Men skal det statlige barnevernet fungere, må også barnevernets førstelinjetjeneste i kommunene fungere. Det er viktig med en fleksibel sammenhengende kjede mellom første- og annenlinjetjenesten, med tilgang til individuelt tilpassede virkemidler. Det statlige barnevernet kan bare virke optimalt dersom også det kommunale barnevernet fungerer. Det er derfor ganske skremmende at

Høyre i sitt alternative budsjett kutter overføringer til barnevernet i kommunene med 70 mill. kr.

I dag har vi en sterk økning av barnevernsklinter i alderen 11–13 år. Det kan tyde på at førstelinjetjenesten kommer for sent inn i bildet. Skal en kunne avverge problemer i barns oppvekstvilkår, og at de utvikler seg til alvorlige barnevernssaker, er det viktig med tiltak på et tidlig tidspunkt. Sterke skott mellom ulike sektorer, mellom barnevernet, helsetjenesten, barnehagen, skolen, PP-tjenesten osv., alle med hvert sitt virkemiddelapparat og hver sine budsjetter, kan gjøre det vanskelig å få til en sammenhengende tiltakskjede. Vi kan se at ofte blir barn kasteballer mellom ulike sektorer og forvaltningsnivåer og får således ikke den hjelp de har behov for, når de har behov for det. Jeg er derfor glad for at departementet klart sier fra at vi ønsker å arbeide for å bedre samhandlingen mellom de ulike sektorer og forvaltningsnivåer.

Espen Johnsen (A) [13:29:38]: Budsjettet for 2008 vil videreføre det kraftfulle arbeidet som denne regjeringa og dette fleirtalet har gjort når det gjeld likestillingspolitikk. På mange område har vi kome langt i likestillingsarbeidet i Noreg, men på like mange område er det klart at det framleis er langt att før vi kan seie oss fornøgde.

Den massive satsinga på barnehagar, med plass til alle som ønskjer det, høg kvalitet og låg pris, er eit viktig likestillingstiltak, i tillegg til at det er bra for ungar å gå i barnehage. Det same gjeld retten til foreldrepermisjon som vi no innfører for sjølvstendig næringsdrivande. Vi har mange andre viktige verkemiddel og tiltak for likestilling mellom kjønna.

Men det er òg slik at på nokre område opplever vi i dag andre likestillingsutfordringar enn vi gjorde tidlegare. Derfor treng vi meir kunnskap. Vi treng fleire tiltak, og vi treng meir handling. Likestilling kjem ikkje av seg sjølv. Det krev både vilje, handling og tilrettelegging. Etter at Arbeidarpartiet og dei andre regjeringspartia tok over styringa, har vi styrkt likestillingsarbeidet kraftig. Dette blir ført vidare neste år.

Det er framleis slik at det er stor forskjell på lønnsnivået mellom kvinner og menn. Likelønnskommissjonen skal kome med forslag for å gjere noko med det. Dei skal vere ferdige med sitt arbeid i løpet av våren. Då vil vi forhåpentlegvis få mange og gode forslag til å sørgje for reduserte lønnsforskjellar mellom kvinner og menn.

Ei anna viktig sak i den samanhengen er arbeidet med ei eiga stortingsmelding om menn, mansroller og likestilling. Der må ein m.a. stille spørsmål om kva ein kan gjere for at fedrar kan få lov til å ta eit større ansvar for omsorga for eigne barn og ta eit større ansvar i familien. Eg er overtydd om at det er ein klar samanheng mellom lønnsforskjellar mellom kvinner og menn, og omsorg og ansvar i familien. Derfor vil Likelønnskommissjonen sine forslag vere viktige for likelønn, men dei må òg vere viktige for likestilling i heimen.

I tillegg til den tradisjonelle tilnærminga til likestilling mellom kjønna er det veldig bra at Regjeringa har eit stort likestillingsengasjement på andre område, ikkje minst knytt til spørsmål om diskriminering, anten det gjeld dis-

kriminering av funksjonshemma, ulike minoritetsgrupper eller andre. Det er viktig i likestillingsarbeidet at ein har ei universell tilnærming for å kjempe mot diskriminering og fremje likestilling. Vi skal ha plass til alle fordi vi treng alle. Ved å kjempe mot diskriminering fremjar vi likestilling.

Det same gjeld i forhold til lesbiske og homofile, der Regjeringa fortset sin ambisiøse politikk. Det er eit likestillingsproblem når ein blir diskriminert på bakgrunn av seksuell legning, eller ein ikkje tør å stå fram fordi ein er redd for konsekvensane det kan få. Det er eit klart signal når ein ser at sjølvmoordsraten for unge homofile er langt høgare enn det vi kan finne blant andre. Det er med andre ord all grunn til at ein fortset med ein kraftfull homopolitikk. Vi må fjerne urettferdige forskjellar mellom folk som er grunngeevne i seksuell legning.

Ei anna viktig sak som også handlar om likestilling, eller mangel på likestilling, er kjønnslemlesting og tvangs-ekteskap. Vi styrkjer løyvinga med nesten 40 mill. kr for neste år for å kjempe mot det som er klare brot på menneskerettane, som det ikkje finst noka moglegheit for å forsvare, og som det må bli ein slutt på. Vi treng ein handlingsplan som på ein konkret og effektiv måte kan setje ein stoppar for denne typen kriminalitet.

Eg er stolt over kor langt vi har kome på mange område når det gjeld likestilling i Noreg, og så er eg veldig sikker på at vi framleis har langt att, og er glad for at vi framleis skal ha stor innsats på område som vi ikkje har løyst. Derfor er det bra at dette har høg prioritet frå Regjeringa si side, og at Regjeringa vil fortsetje det viktige arbeidet for eit meir likestilt samfunn.

I den samanhengen vil eg seie det er trist å sjå at Framstegspartiet meiner det blir gjort altfor mykje – eller for å sitere det som står i innstillinga på side 32, at «likestillingsarbeid i offentlig regi bør avvikles», som dei seier. Det er klart at hadde det vore opp til Framstegspartiet, hadde vi framleis hatt eit samfunn der menn var ute i jobb, medan kvinner var viste til sin plass ved kjøkkenbenken. Det ville ha hatt dramatiske konsekvensar, ikkje minst for verdiskapinga og det velferdssamfunnet vi tek for gitt at vi skal ha. Vi ville ikkje vore i nærleiken av det vi ser i dag, om Framstegspartiet sin politikk hadde blitt gjennomført. Eg er derfor glad for at det ser ut til at dei andre opposisjonspartia også tek avstand frå den likestillingspolitikken – eller mangel på likestillingspolitikk – som Framstegspartiet ønskjer.

Der andre land nærast valfartar til Noreg for å sjå og lære av kva vi har gjort på likestillingsområdet, er Framstegspartiet sin politikk at dette må vi slutte med. Noko alternativ har dei ikkje lagt fram. Det er faktisk ganske alvorleg, og det ville ha skapt eit heilt anna samfunn om det hadde blitt ein realitet. I budsjettforslaget sitt har dei i realiteten radert ut heile likestillingsbudsjettet. Og alternativ finst ikkje – utover at ein altså skal halde seg unna.

Budsjettet for neste år og dei sakene Regjeringa har varsla skal kome til Stortinget, og det fokuset statsråden har på likestilling, legg opp til eit aktivt år når det gjeld likestillingsarbeid. Det er nok til forarging for Framstegspartiet, men det er til glede for oss andre.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Trine Skei Grande (V) [13:35:02]: Jeg må ta ordet fordi det var to aspekter som jeg ikke fikk tid til i mitt første, femminutters innlegg.

Det første gjelder Venstres forslag om å øke adopsjonsstøtten til 1 G. Det gjør vi i vårt alternative budsjett. Vi har lagt inn et forslag om det, men det er rammeavhengig, så vi får det antakelig ikke opp til votering, men vi ønsker å stemme for Kristelig Folkepartis forslag alternativt.

Grunnen til det er at vi ser at samfunnet i dag legger veldig mye til rette for alle dem som ønsker å få hjelp av samfunnet til å få sine egne barn. Der stiller vi gjerne opp, og det er bra. Men jeg synes det er like viktig virkelig å verdsette de menneskene som er villige til å bruke sitt liv til å ta vare på barn som andre har satt til verden. Derfor synes vi det er viktig å øke adopsjonsstøtten, som vi har foreslått i et Dokument nr. 8-forslag som er levert inn, der vi også foreslår at flere land bør inn under ordninga, og at en også bør senke byråkratkravene som i dag ligger der, og kanskje gjøre andre grep som gjør at byråkratiet i forbindelse med det å være adopsjonsforeldre oppfattes som enklere og mer verdig, og er et signal fra samfunnet om at vi setter pris på den jobben adopsjonsforeldre gjør.

Den andre saken som jeg har lyst til å løfte, gjelder Senter for seksuelt misbrukte menn. Det senteret er innunder den samme ordninga som de andre incestsentra er, en 80–20-ordning. Nå har Venstre ved budsjettforliket i Oslo kommune sørget for at tilskuddene er økt, så de klarer seg godt det året som kommer. Men dette er en gruppe, som også ble tatt opp i en interpellasjonsdebatt her i huset, som er omgitt av alle de tabu en kan tenke seg i sammenheng med denne typen overgrep. Derfor synes vi i Venstre at det er viktig at den kompetansen som er bygd opp på dette senteret, kan brukes utover i landet. Vi hadde ønsket at det hadde fått status som et nasjonalt kompetansesenter, et kompetansesenter som kunne ha bidratt med sin kunnskap ut til de andre incestsentra, og som også hadde gjort det mulig for menn som gjør det tunge valget det er å tørre og orke å ta den første telefonen, å være sikre på at der møter de andre menn som skjønner hvilken situasjon de er i, og som vet hvordan de da bør møtes.

Menn og kvinner reagerer ulikt og har ulikt handlingsmønster knyttet til dette. Den norske stat burde være kjempeglad for at noen har orket å stå på for å få den kompetansen som nå er bygd opp i dette senteret. Vi burde virkelig ha verdsatt den jobben de har gjort, og ikke utsatt dem for en litt vilkårlig fremskrittspartibudsjettering i Oslo kommune, men sørget for at de var en nasjonal enhet som kunne bidra med sin kunnskap utover i landet. Vi i Venstre skal nok sørge for at de blir reddet hvert år ut fra de budsjettene vi skal være med og lage i Oslo, men jeg hadde ønsket at de også fikk mer stabilitet enn som så.

May Hansen (SV) [13:38:27]: For å ta tak i det siste taler tok opp: Jeg vil signalisere at SV er veldig enig i det representanten Trine Skei Grande her sier. Det er veldig

viktig å få fokus på menn, både i forhold til incestsentrene og i forhold til at gutter og menn faktisk også er utsatt for overgrep. Det har vært veldig lite framme. Vi har jo hatt interpellasjonsdebatter rundt temaet, så det er viktig å ha fokus på det framover.

Derfor er det så viktig at vi nå får lovfesting av krisesentrene, som var et forslag fra SV i forrige periode – nå skryter vi av alle forslagene vi fremmet i forrige periode – som nå er ute på høring, og som det skal gjøres noe med. Jeg vil i den sammenhengen si at det også er viktig at incestsentrene blir lovfestet, slik at man ikke får den situasjonen som man får i Oslo hvert år rundt dette. For det er fortsatt sånn at selv om vi har fått på plass en finansieringsordning for krisesentrene våre der 80 pst. er statlige midler, er det avhengig av at kommunene satser på sentrene. Derfor mener jeg at SVs forslag om en lovfesting av incestsentrene også er viktig.

Så tilbake til enslige mindreårige asylsøkere. Det er helt riktig, som statsråden sa i sitt innlegg, at vi er kjempeutålmodige når det gjelder mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år, og jeg er veldig glad for at hun nå signaliserer at hun vil yte sitt ytterste for at tilbudet skal komme på plass så fort som mulig i 2009, slik stortingsflertallet sier. Og jeg vil presisere det fra talerstolen: Vi understreker at tilbudet skal på plass så raskt som praktisk mulig.

Så vil jeg også presisere at vi har vært helt klare på at disse barna skal ha en individuell vurdering av barnevernet. Jeg er veldig glad for at Aftenposten i dag signaliserer at dette nå blir et strakstiltak. Det betyr at når det gjelder disse barna, på lik linje med andre barn i Norge, skal en foreta en undersøkelse og finne ut hvilke tiltak som passer for dem. Det kan være fosterhjem eller andre tiltak i barnevernet. Det betyr ikke at disse barna skal plasseres på fem omsorgssentre.

Når det gjelder det kommunale barnevernet, er jeg helt enig med representanten Britt Hildeng i at det er utrolig viktig at vi nå får fokus på førstelinjetjenesten – og økonomi. Jeg tror også loven, som sier at alt annet skal prøves, har ført til at man griper inn senere enn før. Det sier også barnevernsarbeiderne. Det er derfor vi nå har så mange som er såpass gamle før de får tiltak. Så jeg mener vi også må ha en gjennomgang av lovverket.

Olemic Thommessen (H) [13:41:50]: Jeg kan ikke helt slippe statsråd Ramin-Osmundsen i forhold til spørsmålet om private barnevernstiltak. Hun har ved flere anledninger nå, senest også i brev – som jeg herved takker for – understreket at det er ingen kursendring, slik vi et øyeblikk kunne få inntrykk av, i bruken av private aktører, men at man altså over tid signaliserer at man vil trappe ned bruken av det man kaller de kommersielle aktørene, uten at man greier å sette noe spesielt godt navn på hva det er i forhold til de ideelle, som da skal være så meget bedre.

La meg innledningsvis si at jeg tror Regjeringen gjennom en slik politikk legger kursen mot et dårligere barnevern totalt sett. Vi får et smalere rekrutteringsgrunnlag, en mindre bredde av kunnskap, og vi kommer til å få færre institusjoner.

Så til den mer akutte situasjonen. Problemet er jo at når Regjeringen gir et slikt signal, hva er det da de sier? Jo, de sier til noen at dere skal vi bruke så lenge vi har bruk for dere, men litt over tid må dere pakke sekken og gjøre noe annet. Det er ikke spesielt oppmuntrende i forhold til å ønske å investere, ønske å ansette, ønske å videreutdanne ansatte – kort sagt ønske å lage et godt tilbud. Så når statsråden snakker om at man skal ha gode og forutsigbare rammevilkår, må jeg si at det kolliderer kraftig med det signalet man gir, og det man faktisk gjør. Hvis ikke har man en ganske manglende forståelse av hva forutsigbare rammebetingelser faktisk representerer.

Og hvem er det så vi egentlig snakker om, når vi snakker om disse fæle kommersielle? Statsråden har i dag sagt at det er et problem med for stort utbytte, og at man tar seg for godt betalt, og at man vil få mer ut av pengene gjennom bruk av offentlige aktører. For det første: Staten sitter som eneste innkjøper og har all informasjon på bordet, har tilsyn og godkjenningsordninger. Likevel mener statsråden at egen etat ikke er i stand til å få en ordentlig pris. Det er en mistillit overfor egen etat som er ganske grov.

I tillegg må jeg også spørre hva de offentlige tilbudene egentlig koster, for det får vi jo ikke vite. Jeg regner med at statsråden, siden hun er opptatt av å få mer ut av pengene i forhold til private aktører, også vil være opptatt av å få mer ut av pengene i forhold til offentlige aktører. Vi ser frem til at statsråden skal begynne å orientere oss og skaffe oss et godt materiale slik at vi får innsikt i hva de offentlige koster. Det vil være en veldig interessant øvelse i denne helheten.

Så til slutt: Hvem er de ideelle aktørene? Senterpartiet snakker om noen av ideell karakter. I Aftenposten siteres statsråden på at det er de som ikke tar utbytte. I veiledningen står det at det er de som er eid av ideelle organisasjoner. Det er ganske luftig hvem som er de ideelle. Da er det samtidig like luftig hvem som er de kommersielle, og det må vi få en avklaring på.

Karin S. Woldseth (FrP) [13:45:19]: Jeg konstaterer at statsråden i replikkordskiftet ikke svarte på spørsmålet mitt når det gjelder forskning, og det bekymrer meg fremdeles. Han sier at det foreligger et hav av forskning og erfaring fra Norge – ja da. Han sier også at fra slutten av 1970-tallet, da det var 2 pst. barnehagedekning, og til i dag, da det er 80–90 pst. barnehagedekning, har man greid å få relativt bra erfaring og kompetanse på dette området. Jeg gikk i barnehage på slutten av 1950-tallet, og jeg antar at da var det vel en barnehagedekning på noen promille. Resultatet ser man her, så jeg vet vel ikke om det er å anbefale, da, overfor en SV-er.

Statsråden velger å ikke lytte til utenlandske erfaringer, ikke til utenlandsk forskning og ikke til utenlandsk kompetanse. Han går altså så langt som til å si at dette ikke er noe eksperiment. Da får jeg alle varselklokkene ut, for er det ikke nettopp det det er? Og hvordan vil det oppleves for alle de barna som ikke har fått plass i barnehage, som altså da «stakkar» må stå utenfor gjerdet og se på all denne fantastiske kompetansen, alt dette fantastiske pedagogiske tilbudet? Det må jo skapes tapere av sånt.

Statsråden kobler heller ikke sammen det at det aldri har vært flere elever i grunnskolen med adferdsproblemer og konsentrasjonsproblemer, og at det aldri har gått flere barn i Norge på Ritalin enn det gjør nå, og som har fått diagnosen ADHD. Kanskje bør man se på dette i et totalt perspektiv. Og kanskje må vi tørre også å se på om det har negative konsekvenser – jeg sier ikke at det har det. Kanskje har det ikke negative konsekvenser for barn i Norge å være i barnehage lenger enn foreldrene er på jobb, men vi må i hvert fall tørre å se på det. Det spørsmålet som renner meg automatisk i hu når statsråden ikke er konkret og svarer meg konkret på dette, er: Er han redd for svaret?

Gunn Karin Gjøl (A) [13:48:23]: Etter det glimrende forsvaret som statsråden hadde av barnehager, skulle det nesten være unødvendig for meg å ta ordet igjen. Men representanten Woldseth utfordret meg i sitt første innlegg, der hun gav uttrykk for at hun var litt fornærmet fordi Fremskrittspartiet ikke ble nevnt i forhold til den innsatsen de har gjort gjennom barnehageforliket og for å bidra til full barnehagedekning.

Ære være Fremskrittspartiet for at de bidrog til barnehageforliket. Det tror jeg mange småbarnsforeldre kan takke også Fremskrittspartiet for i dag. Men vi skal ikke underslå det faktum at det var en sluttspurt barnehageforliket bidrog til, for oppstarten var jo langt tidligere når gjaldt den massive satsingen på barnehager. Det startet under Gros regjeringer på 1980-tallet. Det som skjedde i etterkant, var at vi fikk kontantstøtten, som bidrog til direkte bråstopp i barnehageutbyggingen. Derfor var det helt nødvendig å få på plass et barnehageforlik for å få fortgang igjen i barnehageutbyggingen, og det viser seg nå at vi er i ferd med å komme i mål når det gjelder full barnehagedekning. Det er først når vi har full barnehagedekning, at det blir en reell valgfrihet for småbarnsforeldre, og det viser seg også at når foreldre får en reell valgfrihet, velger de barnehagen framfor kontantstøtten.

Jeg synes at Fremskrittspartiet gir et veldig forvirrende inntrykk med hensyn til om de er for eller er imot barnehagene. Er de for barnehagene for de minste barna? For det de gir uttrykk for, er at de er skeptiske ikke minst til om det er bra for de minste barna å oppholde seg i barnehage over så lang tid, og om det er pedagogisk bra for dem. De viser til amerikansk forskning, som bl.a. viser at dette bidrar negativt til barns konsentrasjon. Det er det motsatte av nettopp det denne PIRLS-undersøkelsen har vist. Skal man mestre lesing, er jo konsentrasjon kanskje noe av det viktigste. I PIRLS-undersøkelsen dokumenteres det klart at dess lengre tid barnet har vært i barnehage, dess bedre blir barnet til å mestre lesingen. Men i tillegg til den forskningsmessige erfaringen man har med barnehagene, går det jo også an å lytte litt til småbarnsforeldrenes erfaring i dag. Jeg skjønner at representanten Woldseth har erfaring med barnehage fra 1950-tallet, men barnehagen har forandret seg betydelig siden 1950-tallet og fram til i dag. Det er et helt annet pedagogisk tilbud man får i en barnehage i dag, enn det man fikk for bare 10–15 år tilbake. De fleste småbarnsforeldre er imponert over det tilbudet barna får i barnehagen, og ikke minst impo-

nert over at barna deres mestrer ting de aldri hadde drømt om at de kom til å mestre, nettopp fordi de får en stimulans i barnehagen som blir et viktig supplement til den stimulansen de får hjemme hos sine foreldre.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [13:51:39]: Til representanten fra Venstre som snakket om adopsjonsstøtten på 1 G, vil jeg si at det er riktig at forslaget er på 38 320 kr. Det er dessverre ikke funnet rom til å dekke en økning innenfor det budsjettet. Jeg vil understreke at dette ikke er en underkjennelse av foreldrenes vilje til og ønske om å adoptere barn utenlands.

Når det gjelder incestsentrene, vil jeg si at vi her har en meget god ordning med 80 pst. statlig støtte og 20 pst. kommunal støtte. Det vi skal gjøre, er å evaluere ordningen i løpet av 2008. Så må jeg gi honnør for Venstres engasjement når det gjelder å fokusere på menn som kan bli utsatt for vold. Det er svært viktig at vi baker det inn i det arbeidet vi nå gjør for å lovfeste et akutttilbud om hjelp lokalt – ikke lovfeste incestsentrene per se, men lovfeste et akutttilbud. Vi jobber med dette nå.

Når det gjelder enslige mindreårige, vil jeg bare gjenta at vi gjør et krafttak i forhold til disse barna. Det er mye utålmodighet. Jeg er også utålmodig, og derfor snur vi alle steiner for å finne gode måter å håndtere ikke bare dem på som skal flytte over til omsorgssentrene når den tiden kommer, men også nyankomne. Vi ser også på hva vi kan gjøre i den mellomperioden de er under Utlendingsdirektoratets ansvarsområde.

Til Høyres fokusering på de kommersielle aktørene må jeg bare si at jeg registrerer at Høyre sier at de lenge har vært svært opptatt av barnevern. Det er kanskje derfor vi har fått en underfinansiert reform? Det er kanskje derfor de foreslo kutt i kommunale utgifter, og det er kanskje derfor de mener at konkurranse er all right så lenge alle private aktører får fortsette som før? Men vi er av den oppfatning at noe må endres. Vi er av den oppfatning at vi må trappe opp innsatsen rettet mot barnevern. Det er derfor vi igangsetter en rekke tiltak. Det er ingen mistillit til vår egen etat, tvert imot. Vår etat kommer til å få enda mer kompetanse til å håndtere de utfordringene som er. I tillegg driver vi med å følge opp og kvalitetssikre våre prosesser, slik at vi finner egnede aktører, ikke bare de kommersielle, men også de ideelle og de offentlige.

Vi vet at institusjon ikke er bra for alle. Også der er vi svært opptatt av å ha en individuell tilnærming. Og vi skal jobbe hardt for å sikre at institusjonene ikke raseres før vi har et tilstrekkelig antall fosterhjem som fungerer bra. Så jeg varsler et krafttak i forhold til barnevern, men det er også riktig at vi ikke ønsker at de kommersielle skal ha monopol på den sektoren.

Presidenten: Representanten May Hansen har hatt ordet to ganger tidligere og får nå ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

May Hansen (SV) [13:55:26]: Denne regjeringa legger til rette for en familiepolitikk som vi i SV mener er veldig bra. Det at man gir begge foreldre mulighet til både

å yte omsorg og å være i arbeid, er viktig. Det som skjedde etter at kontantstøtta ble innført, var at kvinner jobber mer deltid, og menn med barn jobber mer overtid enn menn uten barn. Man er tilbake til et familiemønster man så på 1950-tallet.

Barnehagene er et viktig grep i så måte. Det at vi nå får full barnehagedekning, betyr at familiene har valgfrihet, og barn får gode omsorgstilbud. Det er ikke mange år siden et barn kunne ha opptil fem dagmammaer i løpet av et år, så dette er et godt grep for barn, og det er en start på den livslange læringa som barn skal igjennom.

Dette med søskenmoderasjon og inntektsgraderte satser er kommunens ansvar. Vi sa i forliket at det var viktig at kommunen opprettholdt sitt nominelle bidrag, og at ingen skulle komme dårligere ut enn før. Det flikka vi på veldig mange ganger.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:56:53]: Eg trur barnehagetilbudet på 1950-talet må ha vore rimeleg bra. Eg rakk som sagt aldri å prøve tilbudet sjølv – på 1970-talet. Om det understrekar mine poeng når det gjeld viktigheita av barnehagesatsing, eller det motsette, får andre bedømme.

Så vil eg igjen rose Framstegspartiet, for eg trur det var viktig at dei var med på barnehageforliket og det Dokument nr. 8-forslaget som har vore nemnt tidlegare her. Min respekt for Framstegspartiet sitt mot i den samanhengen veks eigentleg i dag, når eg forstår at dei meiner at vi eigentleg er i gang med eit stort, vågalt eksperiment som dei føler seg utrygge på. Så ein må jo stille spørsmålet: Med kva for eit mot, og ikkje minst med kva for ei grunngeving er Framstegspartiet med på eit eksperiment med norske barn i milliardklassen, som dei openbart meiner det er.

Så skal eg prøve å svare på spørsmålet, men eg er framleis litt i tvil om kva spørsmålet er. Viss spørsmålet er om eg er for barnehagar, er svaret ja. Viss spørsmålet er om eg er for meir forskning, er svaret ja. Viss spørsmålet er om eg er for å lytte til utanlandske erfaringar, er svaret ja. Eg lyttar i høg grad til dei utanlandske erfaringane når eg trekkjer konklusjonane mine. Og viss spørsmålet er om eg er oppteken av alle dei som i dag ikkje får tilbod om barnehageplass, er svaret definitivt ja. Derfor må vi ha ein låg pris og høg utbyggingstakt framleis. Vi må ha ein individuell rett, og vi må sjå på tilbod til dei som likevel ikkje nyttar seg av barnehagetilbudet. Og vi må sjølv sagt gjere som det står i Soria Moria-erklæringa, nemleg å starte ei omlegging av kontantstøtta når vi har full barnehagedekning.

Men viss spørsmålet er om eg er skeptisk til barnehage eller meiner det er eit eksperiment, då er svaret nei. Og eg vil gjerne spørje tilbake igjen om eg kan få bekrefta veldig tydeleg herfrå følgjande: Meiner Framstegspartiet at barnehagesatsing og det at 80–90 pst. av barn går i barnehage, er eit eksperiment? Er det Framstegspartiet sitt syn at barnehagesatsinga sånn ho ser ut i dag, er eit eksperiment? Kva er i så fall alternativet? Bør vi ha fleire barn som er hos dagmammaer? Eller bør vi ha fleire kvinner og/eller menn som er heime med barnet sitt, og som går ut av arbeidslivet?

Karin S. Woldseth (FrP) [13:59:48]: Det var nå jeg gjerne skulle vært klonet – eller to.

Det var godt å høre at jeg endelig fikk svar på mine spørsmål til statsråden. Det er jeg veldig glad for, og vi skal nok bli enige, som vi også var det i 2002.

Grunnen til at jeg tok ordet, var representanten Gjuls utrolig arrogante tilnæringsmåte. Siden hun verken har kjennskap til eller vet noe om min erfaring med barnehager, kan jeg opplyse henne om at bortsett fra at jeg selv var barn i barnehage, har jeg hatt tre barn i barnehage, på 1970-, 1980- og 1990-tallet. Jeg har også arbeidet i barnehage på 1990-tallet, og jeg antar nå at i hvert fall det skulle være avklart.

Når det gjelder forvirrende signaler, er vi for barnehageforliket, men vi ønsker å stille spørsmål. Det kan da ikke være farlig å stille spørsmål? Det må være fullt legitimt når vi holder på med dette store eksperimentet. For det er jo det det er, når alle barn skal i barnehage. Da må vi også kunne tørre forske på det, for å se om det er noen negative konsekvenser og sider ved det.

Presidenten: Olemic Thommessen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad.

Olemic Thommessen (H) [14:01:27]: Det gleder meg at statsråd Ramin-Osmundsen varsler satsing i barnevernet. Men jeg merker meg også at det ikke er noen signaler om endret kurs, eller noen svar på de spørsmålene vi har reist i debatten. Det betyr at vi er på en stø kurs mot et dårligere barnevern, og det er synd for dem det angår, litt over tid.

Når det gjelder at barnevernet var en underfinansiert reform, så er det meget mulig. Da vil jeg gjerne få lov til å minne om at denne regjeringen de to siste årene har hatt 130 milliarder kr mer enn det Bondevik-regjeringen hadde i sine to siste år, og at Regjeringen burde hatt rikelig

anledning til å finansiere opp denne reformen. Sånn sett synes jeg denne debatten har hatt et lite paradoks til ettertanke, og det er at Regjeringen snakker om at den har økt innsatsen på barnevernet med 700 mill. kr, samtidig har den økt innsatsen til barnehagene med 7 milliarder kr – det er noe med hvem som trenger det mest. På neste møte på Halvorsbøle, når det skal diskuteres hvem som trenger mer penger, tror jeg Ramin-Osmundsen har veldig gode kort på sin hånd.

Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen [14:02:54]: Det var fristende å svare Olemic Thommessen veldig enkelt: Vi kommer ikke til å få et dårligere barnevern. Vi har flere og flere indikatorer som viser at vi utvikler oss i riktig retning, men det er en krevende reform.

Sammenligner vi barnehagebarn og barnevernsbarn, er det heldigvis slik at det er flere barn som trenger barnehage, enn det er barn som trenger barnevern. Vi har 40 000 barn som får ulike barnevernstiltak i dag. Tallene er økende, dog mindre økende i 2007 enn de var før. Vi forsøker hver dag å gjøre en innsats for å gi dem gode tiltak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1385 (torsdag 13. desember))

Som det er opplyst av presidenten tidligere i dag, vil avstemningen i sak nr. 1 skje først i morgen, torsdag 13. desember.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.04.
